

== Velja po pošti: ==

Za celo leto naprej . K 28.—
za pol leta » 13.—
za četrti » » 6:50
za en mesec » » 2:20
za Nemčijo ooleletno » 29.—
za ostalo inozemstvo » 35.—

== V upravnishvu: ==

Za celo leto naprej . K 22:40
za pol leta » 11:20
za četrti » » 5:60
za en mesec » » 1:90
Za pošiljanje na dom 20 v, na
mesec. — Posamezne štev. 10 v.

SLOVENECE

== Inserati: ==

Enostolpna petivrstna (72 mm):
za enkrat po 15 v
za dvakrat » 13 »
za trikrat » 10 »
za več ko trikrat . . . » 9 »

V reklamnih noticah stane
enostolpna garmondvrsta
30 vinarjev. Pri večkratnem
objavljenju primeren popust.

== Izhaja: ==

vsak dan, izveniš nedelje in
praznike, ob 5. uri popoldne.

Uredništvo je v Kopitarjevih ulicah št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; ne frankirana pisma se ne
sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74. —

Političen list za slovenski narod.

Upravišтво je v Kopitarjevih ulicah št. 6.
= Sprejema naročnino, inserate in reklamacije. =
Upravišškega telefona št. 188. —

Današnja številka obsega 14 strani.

Čakati.

Baron Bienenrth je lani voditeljem slovanskih strank obljubil, da bo vlado izpremenil v smislu enakopravnosti, oziroma paritete med Nemci in Slovani, kakor hitro bo parlament delozmožen. No parlament je delozmožen in sicer po zaslugi slovanskih strank, ki so s predlogom o izpremembi poslovnika onemogočile vsako obstrukcijo — baron Bienenrth pa noče vlade preosnovati, da bi je bili deležni tudi Slovani.

Baron Bienenrth je ujetnik nemških strank. Nemški svobodomiselnici so z izpremembo poslovnika preveč udarjeni, da bi zdaj napravili Slovanom prostor še v svetu krone. Izmislili so si obstrukcijo v češkem deželnem zboru in zdaj Bienenrthu dopovedujejo, da dokler ni premirja med Čehi in Nemci, se ne more vlada preosnovati, ker bi to ne imelo nobene trajne vrednosti. Baron Bienenrth se zdaj s tem razlogom res tudi brani izpremembe sistema, češ, ta pride na vrsto šele, ko bom napravil mir med Čehi in Nemci.

Kaj pa je tako grenkega na rekonstrukciji ministrstva, da se ne vlada ne Nemci ne morejo z njo sprijazniti? Na vsak način bi temeljita preosnova, po kateri bi prišli v kabinet dva Poljaka, dva Čeha in en Jugoslovian, pomenjala začetek konca nemškega nadvladja v Avstriji. Izpočetka bi seveda tudi ti slovanski ministri ne mogli delati čudežev — Poljaka bi bila itak večali-menj guvernementalna moža, na Jugoslovana bi pa nemški ministri pazili kakor na arestanta, da bi se ja kaj ne zganil v prilog »panslavizmu«. Vendar pa počasi bi se nemška nadmoč izpodkopala in končno bi Slovani prišli do tega, da bi imeli v kabinetu enako število svojih zastopnikov kakor Nemci. To Nemci dobro vedo in se tega seveda branijo. Zdaj, ko nimajo več orožja obstrukcije v rokah, imajo saj še pretežni vpliv pri kroni in pa vso visoko birokracijo, če pa jih Slovani iztisnejo še iz sveta krone in jim vzamejo pol birokracije, so čisto pri kraju. Najtežje pa bi Nemci prenesli jugoslovanskega ministra. Na jugu so Nemci do zdaj delali brez kontrole in so si ustvarjali »Besitzstand« za »Besitzstandom«, če pa bi imeli Jugoslovani v vladi svojega zastopnika, bi šlo nemško osvajaško delo težje in nemška ekspanzija na jugu bi se nekega lepega dne ustavila.

Treba pa je tudi pomisliti, da Bienenrth drže najvišji krogi. Tudi ti se boje Slovanov, kar je popolnoma razumljivo. Če pridejo na vrh Slovani, bo treba resno premišljevali, kako pokopati dualizem in postaviti državo na federališko podlago, treba bo tudi izpremeniti smer zunanji politiki. Krona pa zdaj še ni za to in izkuša veliki prevrat kolikormogoče zavleči.

Kaj je na to poreči? Ko smo že tako dolgo čakali, lahko še počakamo. Kar mora priti, bo prišlo. Parlament splošne in enake volivne pravice nujno terja kompaktno in solidno večino, ki se ji ne more ustaviti nobena opozicija. To je zdaj z izpremembo poslovnika saj provizorično izvršeno. Mi smo celo tega mnenja, da ni za nas niti vprašanje rekonstrukcije in jugoslovanskega ministra toliko vredno, kakor to, da se vprašanje poslovnika definitivno reši! Zakaj, kakor hitro bomo imeli moderen poslovnik, ki bo omogočal večini redno in pametno delo, je glavna ovira preosnovi sistema in države sploh, nemški Freisinn, mrtev. V parlamentu se bo naredila močna večina, ki bo svojo voljo lahko udeležovala tudi zoper vlado in v tej večini bodo tudi Slovani, ker brez njih ni trdne večine. Kar naši državi manjka, je absoluten parlament in tak parlament bomo imeli šele po končni reformi poslovnika. Potem se vlada in nemško šovinistiško svobodomiselnstvo ne bosta mogla več upirati ljudski volji in ljudski večini. Vlada se bo potem samaposebi parlamentarizirala in bo postala le eksponent, izvršitelj parlamentarne večine. To pomnimo, da se bo prepotenca nemških strank zlomila le v parlamentu, deloma v njem, deloma pri predpripravah zanj, pri volitvah. Solidna večina v parlamentu bo hotela delati in bo tudi delala, tisti pa, ki imajo interes le na tem, da se delo ovira, nemški svobodomiselnici, bodo odleteli.

Naj torej baron Bienenrth ukrene, kar mu drago, mi ne bomo trpeli nobene škode. Svoj cilj bomo dosegli, ker je »Slovanska Unija«, kakor smo razvideli iz njene konference z Bienenrthom, popolnoma solidarna. Čimdelj se bodo Nemci izpremembi sistema upirali, tem slabše zanje, ker bodo pozneje svojo trdovratnost dražje plačali. Že danes jih obstrukcija naših vrlih štajerskih poslancev opominja, da je avtonomija Spod. Štajerija in Koroške najmenj, kar Slovenci od njih zahtevamo in že danes je gotovo dejstvo, da v štajerskem deželnem zboru ne bo prej miru, dokler se ta zahteva ne izpolni!

Naš Fabius Cunctator, baron Bienenrth, naj torej kar dalje premišluje. Nam se sicer ne godi dobro, tako hudo pa tudi ne, da bi ne mogli čakati.

Društvo za povzdigo avstrijskega brodograditelja.

Boj za obstanek se ne vrši samo v malem med posameznimi živimi bitji, marveč tudi v velikem med celimi skupinami in narodi. Zato ne opažamo konkurence samo v malem med posamezniki, marveč tudi v gospodarskem življenju držav. Vsak narod, vsaka skupina, ki zasleduje ene in iste koristi, mora torej živeti s časom, mora napredovati, ako hoče uživati sadove svoje priidnosti, blagodatni kulture in noče priti v nevarnost, da bi ga drugi veliki konkurenti izkoriščali in zatirali.

Napredek leži predvsem v trgovini. Najboljše pogoje za njen razvoj pa nam nudi pomorska trgovina. Za napreden razvoj vsake dežele je torej nujno potrebno morsko obrežje, t.j. svobodna pot na morje. Kakor velja vsaka porabna vodna moč, vsaka plovna reka v notranjosti dežele za zlat vir, ustvarjen po naravi, ravno tako predstavlja primorje, ki ima za sabo rodovitno in v pridobitnem oziru bogato deželo, neizčrpljiv studenec gmočnih sredstev, ki ga je treba izkoriščati. Zato si prizadevajo vsa ljudstva, ki niso tako srečna, da bi posedala kako primorsko pokrajino, da bi prišla k morju in si izsilila prostorček na solncu; dežele pa, ki so v srečni posesti morske obali, se ne strašijo nobenih sredstev, da ondi nalože svoj kapital proti stoterim obrestim, da čuvajo svojo trgovino, svoje morsko obrežje.

Avstro - Ogrska, ta rodovitna, industrije bogata, od Boga blagoslovljena dežela, ležeča v južni sredini srednje Evrope, poseduje že dolgo krasno morsko obrežje ob bajno lepi sinji Adrij. In kakšna je naša hvala? Kaj storimo za povzdigo zaklada njenih bregov, kaj za njegovo obrambo? Komaj da se v širokih masah naših narodov ve za obstanek teh v polnem pomenu besede »solnčnih« pokrajin; v ozkih mejah naših domačih gora izgubljamo dragoceni, nevgnano hiteči čas s praznim, ozkosrčnim in otročjim početjem.

Zbudite se iz svojih sanj, narodi Avstrije! Odprite vendar svoje oči in pogledajte, kako visoko že stoji solnce

nad našo sinjo Adrijo! Podvizajte se, da še izrabite dan, predno to svitlo solnce na zapadu zaide v večernih valovih.

Odprite oči in pogledajte okolo sebe, kako dolgo smo spali, kako daleč smo zaostali. S strahom se še le sedaj zavedamo svojega zakasnenja.

Naša monarhija zavzema s svojim trgovskim in vojnim brodogradjenjem med vsemi pomorskimi oblastmi najzadnje mesto.

Nevarnost je, da se to neugodno razmerje na našo škodo še poveča, kajti vse pomorske oblasti uporabljajo vsa razpoložljiva sredstva za gradnjo vedno novih ladij, le mi še vedno čakamo in stojimo.

Naša zaostalost na morju je toliko strašnejša, ker nam gre po naši ljudski moči mnogo ugodnejše mesto. Glede števila prebivalcev stojimo namreč na petem mestu. V milijonih štejejo prebivalcev: Rusija 139, Združene države severo - ameriške 84, Nemčija 61, Japonska 53, Avstro - Ogrska 50, Velika Britanija 45, Francija 39, Italija 34, Norveška 2 in pol.

Tudi finančno prinašamo za mornarico daleko manjše žrtve kakor vse druge države. V dokaz priobčujemo skupne vsote mornariških proračunov za leto 1908. Proračunala je Anglija 777 milijonov kron in pride torej na vsakega prebivalca 17 K 26 v, Združene države severo - ameriške 606 milijonov, na prebivalca 7 K 20 v, Nemčija 400 milijonov, na prebivalca 6 K 58 v, Francija 304 milijone, na prebivalca 7 K 75 v, Rusija 240 milijonov, na prebivalca 1 K 73 v, Japonska 202 milijona, na prebivalca 3 K 82 v, Italija 151 milijonov, na prebivalca 4 K 44 v in Avstro - Ogrska le 57 milijonov kron, na prebivalca 1 K 14 v.

Ta znesek 57 milijonov kron, ki ga porabimo za našo vojno mornarico, je s stališča našega narodnega premoženja minimalen. Pomislimo samo, da si prebivalci monarhije prostovoljno nalože vsako leto samo za alkohol 450 milijonov, za tobak 420 milijonov in za loterijo 50 milijonov kron izdatkov!

Mačehovski ravnanje z našo mornarico postane še bolj očitno, ako si predočimo dejstvo, da se v našem državnem gospodarstvu izda za: notranjo upravo 9 odstotkov, finančno upravo 32 odstotkov, trgovino, poljedelstvo in promet 34 odstotkov, pravosodje 4 odstotke, nauk 8 odstotkov, vojsko 12 odstotkov in za mornarico le 1 odstotek!

LISTEK.

Smrt Andreja Hoferja.

(20. februarja leta 1810.)

Andrej Hofer je šel na morišče. Zamolklo in votlo so doneli bobni. — Grozno so se čuli enakomerni koraki vojakov, ki so spremljali Tirolca.

Kam greš, junak? Drugače je zvenelo na gori Isel! . . . Ali misli na to nesrečni mož? Nesrečen? Tako ne gleda nihče, kdor se čuti nesrečnega. Brez trepetu gre usodi naproti. Počasi in gotovo koraka naprej v sredi grenadirjev. Zmagoslavni junak, žrtev tirolske svobode, kam greš? Ni uporna glava, ampak zmagovalec, ki gre v smrt. Ustnice se mu premikajo, včasih se mu povesejo trepalnice. Moli. Poln spoštovanja zre vanj pater, ki ga spremlja. Bobni pa ropočajo žalostno.

Sprevod je prišel do ječ Porte Molina. Odprla so se okna. Za omrežji stoji žalostni kmeti. Za železnim omrežjem žare oči. Marsikaka pest je stisnjena; orjaške roke se stegujejo. Zagrabite roke tirolske! Zlomite železne drogove! Kakor bilke se morajo zlomiti pod vašo kmečko močjo! Ubite jih, zatiralec! Oprostite ga! In še enkrat se

bo dvignil orel Tirolske z okrvavljenimi perotmi k solncu in zasadil bo krčevito svoje kremplje v sovraznikovo telo. Svoboda, moške! Moške iz Tirolske! — Oh, sramota! Prsa se dvigajo, kot bi ležal kamen na njih. S težavo se izloči iz njih krik kot bi donel iz votline: »Oče Hofer, kam greš?

Kam? Hofer je obstal. Milo in resno so se ozrle nanje njegove oči. Dvignil je zvezane roke: »Ne jokajte, bratje! Ne glejte, oči mi postajajo solzne! Polegla je divjost, zamrla je jeza za omrežji ječ. Padli so na kolena. In kakor gorski potok, ki šumi skozi ožino, se začujejo glasovi: »Obvaruj te Bog, Hofer! Po bradah njegovih zvstih, po nerazoranih licih mladeničev so padale solze, krvavi potoki. »Obvaruj vas Bog in našega cesarja in vso deželo Tirolsko! Hofer je stopil naprej. Lotil se jih je obup, občutili so vso zapuščenost in kakor iz enih ust so stokali: »Oče, oče, in mi?« Pokazal je kvišku. Nad njimi se je modrikalo širno nebo. Tam stanuje Oni, ki je zaščita in tolažba nam vseh.

Naprej! Odprla so se vrata. Nebo se razprostira nad široko ravnino. Svetli oblaki. Vihar razsaja med njimi, zganja jih skupaj in zopet narazen trga jih, razdira. Ali bo že spomlad v teh južnih krajih?

In na Tirolskem? Jetnikove oči so strmele v oblake. Misli je na svojo ljubljeno domovino.

Tamkaj leži sedaj sneg, široko in obširno, bel, miren in neizmeren. V dolini in gorah. — Pogled v oblake, Hofer! — Koča je sredi snega. Iznad strehe se dviga dim. Notri sedi. Sicer se je ločil od sveta, nečimernega; a vedno znova se dviga boj v njegovih prsih. Tu — duri se odpro. Bajoneti se prikažejo skozi malo odprtino. Ujet, ujet! — V eter je raztrgal podobo v oblakih. Mirno koraka Hofer naprej, gleda naravnost in se smehlja.

In zopet stvorijo blaki posebno sliko. Veliko, svetlo dvorano. Okoli njega so kmetje, gospodje; eden izmed njih je poslan od cesarja in mu izroči zlato verižico kot odlikovanje. Veselje je v dvorani, veselje na cesti, po celi Tirolski. Hofer!

Zopet je razgnil vihar lepo podobo. Trga se in razdružuje. Ni poslanca od cesarja; kmečka vojska je razkropljena. Ne razsajaj vihar, ne rešiš Hoferja.

Na mestu so. Stojte na bastiji Porte Carase. Okoli njega stoje v štrikotu grenadirji. Oči v oči, »vodja upornikov« in vojaki »velikega cesarja«. Mnogo slabega jim je prizadel. Marsikdo ga preklinja, marsikdo pa dvomi, če je

to upornik. Častnik si misli: Velik si mož, v raševini!

Bobnar mu je dal belo ruto. Molče jo je odklonil Hofer. Smrti gleda Hofer lahko v oči. Tega se je naučil, tega se je vadil. Na gori Isel! Ob njegovih straneh je lomila smrt drevesa, morila vojake, hitela je čez njegovo glavo in čepela ob njegovih nogah. Stal je sredi ognja, pa mu je prizanesla. In sedaj je prišla tudi njegova ura. — To je bila zadnja slika, ki ga je obkroževala.

Čuj! Zvonovi! K poldnevni zvone, znamenje vsem kristjanom. Pokleknil je in molil . . . »prosi za nas grešnike, sedaj in ob naši smrtni uri«. Solza mu je kanila na srebrni križec, ki ga je držal v rokah, »Amen!« Dvignil se je. »Pripravljen sem!« Še enkrat se je ozrl okoli sebe, še enkrat proti severu, kjer se dvigajo v daljini visoke gore, še enkrat proti vzhodu, kjer biva njegov cesar. »Naj živi dobri cesar Franc!« Moral se je spomniti nanj, za katerega se je bojeval.

»Poklekните!« zapovedal je pove-ljujoči častnik. Vojaki, a Hofer ne. Stojte je zaklical gorski vojskovodja zadnje povelje: »Ustrelite!« Ali čujete? Zasluženi Tirolci, vaš junak, ki vas je hotel rešiti, se je zgrudil na zemljo.

Hofer leži na zemlji, a ni še mrtev. S pretrganim glasom govori: »Kako

Ali ne govore te številke same dovolj jasno?

Mnogi bodo sedaj rekli: Da, do bro, pomorska trgovina je za gospodarski razvoj nujno potrebna in mi ho čemo močno trgovsko brodogradnjo. Toda čemu nova davčna bremena na pove čanje vojne mornarice? Ali ne plove ta neizmerni kapital mrtev in brez haska na morju? Kdor tako misli se moti. Kajti vsako trgovsko podjetje potrebu je: a) zastopnika, postavnega varstva, b) elementarnega zavarovanja in c) reklame.

Vsem tem trem potrebam pomorske trgovine zadošča vojna mornarica. Glavnica, ki jo porabimo za vojno mornarico v varstvo in zastopstvo trgovskega brodogradnjo, ne ostane le v deželi, marveč je neobhodno potrebna zavarovalna premija.

Težki vojni oblaki, ki so pred kratkim več mesecev ležali nad našo domovino, so se razpršili. A podučili so nas, da počiva dragoceno mirovno dobro le na eni varni podlagi: na vsikdar pripravljeni, na višku časa stoječi vojni moči.

Pri njeni bodoči izpopolnitvi pa se ne sme pozabiti onega doslej tako ma čehovsko zapostavljenega dela: c. in kr. vojne mornarice. Kako neprecenljivih zaslug bi si bila v zadnjem času lahko pridobila za državo, trgovino, za vseukupno avstrijsko produkcijo in ljudstvo! Kako velike naloge jo še čakajo!

In ravno vojna mornarica potrebu je smotnih priprav v mirnem času, kajti armada na suhem more v zadnjem trenutku spopolniti svoje moči in potrebnosti, — gradnja vojne mornarice pa zahteva mnogo let.

Naši mornarici manjka v prvi vrsti modernih bojnih ladij; saj obstaja naša mornarica še danes samo iz majhnih, slabo oboroženih obrežnih branilcev, v bodoči pomorski bitki pa bodo odločevala velike, s težkimi topovi opremljene bojne ladje — »Dreadnought« - tipa; danes gradi take ladje že Brazilija in Turčija.

V drugi vrsti pa nam manjka hitrih križarjev za izveščevalno službo. Veliko svoje vrednosti je izgubilo tudi leta 1880. in 1890. zgrajeno torpedno ladjeve, ker je zastaralo. Dalje potrebujemo podmorskih čolnov in končno križarjev za inozemstvo, ki naj našo monarhijo v tujih vodah dostojno zastopajo in z mnogokrat vidno našo zastavo pripomorejo, da ostanejo izseljenci v tako potrebni stalni zvezi z domovino. Od nepodcenljive važnosti teh ladij je odvisen tudi razvoj naše kvišku stremeče prekomorske trgovine.

Saj so koristni politične moči tudi koristi gospodarskega dela in obratno. Veliko, veliko premajhno je zanimanje našega prebivalstva v notranjosti monarhije za neprecenljiv pomen močnega domačega trgovskega brodogradnjo, za naše morskoprstniške Trst in za našo neprimerljivo lepo Primorje!

Močna in ponosna vojna mornarica bo tudi na naše trgovsko brodogradnjo povzljajoče in zaščitno vplivala. Pospeševala bo ustanovitev domačih trgovskih podjetij v prekomorskih pokrajinah, ohranila bo naše rojake v tujih deželah stanovitve in delu in napredku, povzdignila bo našo lastno samozavest, naš ugled in našo politično moč, s tem pa tudi ugodila pot naše-

mu gospodarskemu ojačenju, našemu ljudskemu blagostanju na vseh poljih proizvodne delavnosti.

Iz teh nagibov obstoje v vseh državah z razvijajočim se primorjem močna broderska društva, ki imajo namen, gori označene koristi pospeševati in varovati.

Tudi v Avstriji imamo tako društvo: »Društvo za povzdigo avstrijskega brodogradnjo«, ki stoji pod pokroviteljstvom presvetlega gospoda nadvojvoda Frana Ferdinanda in ki si je postavilo nalogo, da oživlja in bistri razumevanje za gornje cilje. Društvo stoji na stališču, da je močna c. in kr. mornarica nujno potrebna, zlasti za varnost naših morskih mej pred vojno nevarnostjo, za vzdržanje naše monarhije kot velemoč, za varstvo trgovskih koristi države v inozemstvu in za zaščito naših v nerazvitih prekomorskih deželah delujočih sodržavljanov. Društvo je prevzelo prepričanja, da je enakomeren razvoj avstrijske trgovine s svetovno mogoč le na podlagi krepke izpopolnitve našega trgovskega brodogradnjo.

V malo letih svojega obstanka se je društvu posrečilo, zbrati krog sebe domoljubno čuteče Avstrijce ne samo doma, marveč tudi v inozemstvu, kjer so si naši rojaki ohranili močan domovinski čut. Število njegovih članov — 2000 — pa vendar nikakor ne zadostuje, da bi si zagotovilo tisti vpliv, ki ga imajo enaka društva skoro v vseh obmorskih državah. Saj šteje celo novoustanovljeno turško brodersko društvo že več ko 40.000 članov! Mi torej stojimo še mnogo za Turčijo.

AVSTRIJCI

Vsi brez razlike narodnosti in stanu se energično zavzemate za to, da se naša vojna mornarica na moči približa vsaj onim mnogo manjšim državam in da se naše trgovsko brodogradnjo v proslah naše domače produkcije, domačega blagostanja poveča, pospeši in razvije in naše primorske pokrajine že enkrat najdejo ono priznanje in veljavo, ki jim gre. Pokažite trdno voljo, da hočete političen in gospodarski napredek in procvit svoje domovine, s tem, da pristopite k »Društvu za povzdigo avstrijskega brodogradnjo«! Snujte krajevne skupine v vseh večjih mestih, pri katerem delu vam hočemo drage volje iti na roko.

Kar sejete tu v mirnem času, bo v gnevih stiske rodilo obilen sad!

Društvo izdaje in zalaga v doseg svojih ciljev: 1. mesečnik »Die Flagge«, 2. »Avstrijski broderski koledar« (80 vin.), 3. broderske znamke po 4 v in 4. razglednice po 5 in 10 vin. Prireja tudi razstave in predavanja kakor tudi potovanja po avstrijskem primorju, podaje mnenje in izpodbudo merodajnim korporacijam in oblastem, sestavlja in vloga peticije na postavodajalne zastope, objavlja razjasnilne članke v dnevnem časopisu itd.

Ugodnosti članov so: 1. brezplačno prejetje lista »Die Flagge«, 2. 25 odstotno znižanje vožnih stroškov na vseh pomorskih vožnjah in 3. smejo nositi društvene znake.

Vsi malenkostni strankarski spori, vse postranske društvene koristi morajo izginiti pri velikem skupnem delu, predno bo prepoznano. Združite se vsi v to svrhu v blagor vsakega posameznega ljudstva naše lepe velike do-

movine. Vi pa Kranjci, Štajerci, Korošci in Istrani brez razlike narodnosti, ki živite najbližje tega zlatega vira, vi bode te prvi uživali sadove svojega dela, plačilo za svojo dobro voljo. Vaša dolžnost je v prvi vrsti, da priskočite na pomoč, saj je vaša obal, ki jo ščitite s ponosnimi bojnimi ladjami, vaši ožji rojaki, ki jim pomagata na noge! Vaša dolžnost je predvsem, da greste s svetlim zgledom naprej!

K morju!

»Društvo za povzdigo avstrijskega brodogradnjo.«

Dunaj, I. Stubenbastei št. 2.

Patronaže.

(C. kr. vadniška učiteljica M. Štupca.)

Drugi časi, drugi odnosi in drugače potrebe. Pred 25 leti se ni bilo »Slomškove zveze« in marsikatero drugega društva ne, ki danes procvita in krepko in blagonosno deluje. Razna društva so postala nujna potreba, včasih lahko rečemo, nujna nadloga naših časov.

Stopimo v duhu le kakih 50 let nazaj, kako različni so bili pri nas tedanji življenjski odnosi zlasti za mladino, nego dandanes. Stare mamice in stare tete nam še kaj rade pripovedujejo, kako ljubko mило in domače je bilo še v tisti dobi po družinah. Hišni gospodar je bil oče, gospodinja pa mati ne le lastnih otrok, bila sta oče in mati tudi poslovi in služkinji, kojih se je tedaj rabilo po hišah v večjem številu nego dandanes. Zakaj, izdelovali so se domače potrebnosti povsem doma. Ne le, da se je pripravljalo platno, h kojemu je bilo treba pridnih predic, tudi sveče, mило, olje i. dr. so izdelovali doma in krojač in čevljar sta bila najmanj po dvakrat pri hiši in roke vseh deklic in dekel so imele opravka od zore do mraka, tuintam celo od mraka do dne. Vkljub mu pa ni minilo zadovoljstvo iz src. Mladina se je veselila svojega dela, deklice zlasti so tekmovalle med sabo v spretnosti in pridnosti in ko so postale same gospodinje, bile so izveščane v gospodinjstvu in postale so pridne in skrbne matere.

Nedelja je bila dan veselja, počitka in odmora. Bila je posvečena Bogu, bolnikom in ljubezni prijateljev in sorodnikov.

Kako je dandanes vse drugače. Napredek kulture je nekako razcepil vse človeštvo v dve različni nasprotujoči si in sovražni skupini. Prva je manjštevinska skupina bogatašev. Obilno premoženje jim jamči nekako svobodo in neodvisnost. Druga skupina je velika premoženja tistih, ki niso bogati in se vsled tega in vsled drugih od tega odvisnih neugodnih okoliščin niso mogli priučiti »kaj boljšega«, kakor se navadno sami izražajo. To so ljudje delavskih slojev. Povzdiga industrije zlasti je potlačila večji del človeštva. Mladenci in deklice, očetje in matere, da, celo otroci so postali sluge velikanov strojev, katerim služijo in strežejo enakomerno dan na dan, teden za tednom, leto za letom, dokler ne potrka bolezen ali smrt na njihova vrata. Kaj čuda, da nekaterim postane duh nekako mračen, duša mrkla, srce zakrknjeno? Zlasti pa vpliva tako življenje na deklice delavke. Že rano je delavka nekako osamljena; od-

krušeno je njeno življenje od družinskega, prezgodaj je samostalna in posledica tega je, da pri naravni slabosti dekliske značaja, ki je večkrat tudi posledica slabe vzgoje, nemalokrat krene na stranpota ali pa je žrtev brezvestnega izkoriščanja.

Morda poreče kdo, da pretiravam. Plemenita gosop Gnauck - Kühne se je pred desetletjem sama hotela pripraviti o življenju takih delavk. Zato je vstopila inkognito kot delavka v tovarno za papir in kartonažo v Berolinu. Izdala je potem tri knjige, v katerih se je z vso vnrmno blagega srca potegovala za deklice delavskih slojev. Kako psihološko razmotriva tam o življenju delavk, nam kažejo sosebno sledeča mesta: »Osamelost delavke je ena izmed najtemnejših točk njenega življa, je izdelek nove dobe kakor delavka sama. Tudi v srednjem veku nahajamo delavke, a bile so med seboj zvezane v trdnih zadrugah, bile so preskrbljene. Še le novi vek s svojimi pogodnami med delodajalcem in delavko je odlučil posamezno delavko. Ona je svobodna, a svobodna kakor tica v zrak, na katero lahko vsak nameri puško.

2. Že v mladih letih vstopi delavka v tovarno. Odvadi se docela družinskega ali obiteljskega življenja. Na vse zgodaj zapusti hišo, da dospe pravčasno v tovarno. Tam je delavka. Človeka pusti doma, kajti k delu v tovarni ga treba ni. Ves dan je v tovarni. Dom vidi le zarana, ko je še trudna in zvečer, ko je zopet trudna. Ako ni tovarna preoddaljena, pridirja še domov h kosilu, ga pogoltno v naglici in odhiti zopet. Ako je prevzela delo v »akord«, tedaj je treba polnega napora živcev, da se opravi čim več; človek bit, za to ni časa. Komu je mar v tovarni, da ima tudi delavka potrebe duha, duše, telesa? Tovarnar sam je niti ne pozna, ona ga celo morda niti letoindan ne vidi. Poslovodja jo je sprejel in ako ne bode zmogla opraviti dela, jo bo zopet izpustil iz tovarne.

Tako nam slika slavna pisateljica črtice iz življenja delavke. A mi hočemo opazovati delavko še dalje. Tudi njeno srce hrepeni po sreči, želi, da bi imel kdo srce za njo, umevanje za njeno gorje; tudi v njeni duši je globoka zavest o človeški časti, tudi ona bi bila rada v čisljih. V najboljšem slučaju vidimo našo delavko kmalu poročeno. On in ona delata, imata iste težnje, iste borbe, sorodna čustva. A gorje, ako so to edine vezi, ki ju vezeta, ako ni trdnješe podlage, ako ni solidnega verskega temelja. Kmalu se naveličata drug drugega. Prepri in očitanja so jutranja in večerna molitev in nepopisno gorje zavlada v nesrečnih srcih. Ne homo lahko razsodili, kdo je nesrečnejši, on ali ona. A eno vemo z gotovostjo — posebno mi učitelji, da najnesrečnejši so otroci.

Kako pičlo jim je večkrat odmerjena telesna potreba že v najnežnejši dobi; pravi čudež je včasih, ako pridejo sploh na noge. Kruha je v mnogih rodbinah malo, a še manj dušnega kruha lepih nauk in skrbne vzgoje. Le redkokedaj vidijo mnogi teh otrok kaj poučnega ali vzpodbudnega, pač pa dan na dan pregrešne pogovore in slabe vzglede. Kako neprijazna, mrzla je čestokrat detinska doba teh otrok!

slabo streljate!« In še enkrat se čuje pok vojaških pušk. Ubogi, ubogi mož! Še se hoče dvigniti. Tu je stopil iz vrste vojakov nekdo, ves divji, nameril mu je puško na čelo in izprožil.

Z Bogom! Junak! Velik si bil v življenju, velik v smrti!

Sedaj leži lev ubit na polju; orel je padel na zemljo. Vojaki grozno delo ste izvršili. Ne povejte nikomur svojih imen, da jih ne bodo preklinjali ljudje. Vlakni častnik meč v nožnico, ali pa ga vrži proč, zlomi ga, ker je onečaščen. Ne rabi ga v boju, izvrševal je rabeljsko službo. Oblaki, jokajte! Vihar preženi spomin na to uro! Ne, sporoči njegovi domovini, da je mrtev njen junak. Sporoči tiranom, da so sedaj lahko mirni. Ne bo se dvignila več proti njim Tirolska, ki naj žaluje. Sporoči jim, da so zmagali v neslavni bitki.

Prevrtan od krogelj, še živi Andrej Hofer. Zvestoba ne umre, svoboda se ne uda nasilstvu. Pognite črni prt čez ustreljenega moža. Naj velja za mrtvega. Toda Hofer še živi. V tisočih srcih živi njegov duh, žari njegova kri in junastvo.

Prišel bo dan, ko bo izbruhnil plamen in bodo navdušene čete pobile tirane. Misel, ki je vodila Hoferja, misel osvobođenja domovine, bo vodila te čete. In takrat bo zavladala pomlad povsod in v igrajočih solčnih žarkih bodo vzkile vesele, raznobarvne cvetke.

Mnogo se jih bo takrat veselilo, in le malo bo žalostnih.

Za domačo dramatično umetnost.

Urbančič-Podgrajski.

Da slovensko gledališče ni slovensko, to je že star greh. Začelo se je z »importiranjem« igralskih moči takoj po Borštnikovem odhodu, takrat morda vsled naravne potrebe. Tej naravni potrebi pa bi se od tistega časa že zdavno lahko odpomoglo. Nakratna radikalna remedura ni mogoča, začeti je treba pri korenini. Z resnim delom in dobro voljo pa se bo dalo v doglednem času vse napraviti.

Predvsem treba držati in ohraniti si vse sedanje slovenske igralce, pri čemur mora odpasti tista znana dvojna mera v določevanju gaž. Nedomači igralci pridejo k nam, ker se jim tukaj nudi eksistenca, domači igralci pa odpadajo ali odhajajo, ker se jih plača preslabo, da bi se zamogli pošteno preživljati. To razlikovanje občutil sem na lastni koži, zato lahko govorim. Ko sem namreč prošil, da se mi »sijajna« gaža 40 goldinarjev na mesec poviša za pet goldinarjev, so se tedanji gospodje naravnost zgrazali nad mojo »nesramno« zahtevo. In niso mi jih dali teh 5 goldinarjev, hladno so vzeli na znanje moj odhod, za menoj pa je prišel igralec-ne-

domačin, kateremu so določili skoro še enkrat tako visoko gažo. Hm, kaj je bilo cenejše in praktičnejše? Na ta način sem odpadel jaz, ki bi morda postal prav dober slovenski igralec, če bi ostal pri igralskem poklicu, na ta način so odpadli drugi, tudi sposobni ljudje, ki pa so žal z menoj vred imeli le to navado, da so hoteli jesti in oblačiti se kot drugi navadni ljudje. Če bi se še razumeli na kak način »umetno« preživljati, potem šele bi v očeh strogih gospodov intendantov bili pravi in popolni »umetniki«.

Zato pa pravim: Ne štedite pri domačih ljudeh, ki se, četudi bi bili dražji, kot tuje moči, po drugi strani že zaradi stabilnosti same bolj rentirajo. To pogosto menjavanje je samo po sebi podražuje, poleg tega pa si prihranite tista zabavljanja po predstavah, poseben ob začetku vsake sezone, ko človek res ne ve, v katerem jeziku se je na odru največ govorilo. Bilo je že več predstav, pri katerih se je govorilo slovenskega — najmanj. Sicer pa jaz nisem prvi, ki sem to povedal.

Sedaj pa besedo o naraščanju. Slovenci imamo dosti ljudi, ki imajo veselje do igralske umetnosti. Poiskati, privabiti jih je treba, izbrati izmed njih resnično nadarjene in te potem negovati in vzgojiti. Tukaj pa moram zopet vplest, to, kar sem povedal v prvem poglavju: Glas mora iti, da se izplača postati

slovenski igralec! Treba le povedati, koliko mora gledališče plačevati tujim močem, in prepričan sem, da se bo dobilo Slovencev, ki bodo v upanju na tako plačo pripravljeni, posvetiti se slovenski dramatični umetnosti. In če vsako leto izide iz dramatične šole le en sam poraben igralec, jih bo to deset v desetih letih, in če iz vsakih desetih igralcev postane le pet pravih umetnikov, nam ravno ne bo treba biti zelo starim, da homo doživeli zares slovensko gledališče.

Kar se tiče vzgojevanja, po mojem mnenju današnja dramatična šola ne zadostuje. Prvič je premalo temeljita in resna in drugič traja premalo časa. — Morda ne bi bilo napačno, če bi se poslalo inteligentnega igralca izobraziti se za dramatiškega učitelja. Igralci bi se potem izobraževali lahko doma in nadarjenim gojencem bi ta domači »konservatorij« popolnoma zadostoval. Ker bi se temeljito izobraževali vsi obiskovalci te šole, bi bila tedaj produkcija domačih moči večja, po drugi strani pa bi se prišedel oni denar, ki se ga sedaj razdaja, da se igralci gredo izobraževati venkaj. Dobra dramatična šola je na vsak način v prvi vrsti potrebna in priporočam to važno vprašanje merodajnim gospodom v nadaljnjo razmotrivanje. Pouk naj bi trajal vsaj tri mesece pred sezono, gojencev naj bi se pa tudi v sezoni ne zanemarjalo. Prisostvovali

In če se pokaže tuintam kapljica veselja v kupi bridkosti, je to noredko-krat le krohota nad surovo šalo ali zasmeih svetih stvari.

Morda se nameri, da se oddahne tako dete kedaj v naročju usmiljenega tujega človeka, ki ima ljubezen do mladine; morda so prve njegove srečne jasne ure šolske ure, ako mu je milo nebo naklonilo dobrega učitelja, usmiljeno učiteljico. A zdaj se vzdrami šele zavest v srcu otrokovem, kako je nesrečen, česa mu manjka, in v duši njegovi vstaja hrepenenje, da bi bil še on tako srečen kakor drugi, da bi imel še on tako mehko gnezdece, kakor ga imajo drugi. — Zavist, gnjev, sovraštvo do srečnejših je poglavalno prvo kal v mladem srcu. Kmalu sliši trde, očita-joče besede: »Glej, da si sam kaj prislužiš, da ne boš zastoj jedel kruha.« In zdaj se začne boj za življenje, borba za vsakdanji kruh. Življenje peha uboga mladeniča, nežno mladenko semtertja, ga stresa in guli v trdem delu. Srce je le prekmalu kakor obdano s trdo skorjo; čustvovanje je topo, le redkokdaj najde veselje ali žalost pot do srca. Smeha in joka več ne pozna. Pozna le še eno: sovraštvo in zavist do onih, ki so srečnejši, ker so bogatejši od njega.

Monsignor Gay pravi: Najglobljejša vseh ran današnjega časa pa je nevednost v verskih stvareh. Kdo se bo čutil nevednosti, ako je pazno zasledoval prejšnja izvajanja, v katerih smo videli dušni razvoj mladine mnogih velikomestnih delavskih slojev. Kdo uči otroka moliti, kdo ga pelje v cerkev, k propovedi, kdo ponavlja z njim krščanski nauk za šolo? Kdo čuva nad njegovo nedolžnostjo, kdo ga varuje zapeljevanja, pohujševanja? Kdo neguje nežne kali lepih čednosti v mladem srcu? Pa mi kdo odgovori: »Saj hodijo otroci v šolo; čemu je učitelstvo, čemu so katehetje?« A kdor sam dela v šoli, dobro vé, kako včasih ena sama nedelja, en sam prost popoldan ugonobi to, kar so katehetje z učitelji vred sezidali meseca in leta.

Pa vpraša kdo: »Ali je sploh mogoče tu odpomoči?« Odgovoriti smemo, da! In kako? Ako z gorkim sočutjem sodelujemo pri reševanju socialnega vprašanja na podlagi krščanskega življenjskega naziranja ter odpremo svoje srce trudapolnemu in z veseljem tako pičlo posejanemu žitju delavskih slojev.

Pred vsem so otroci in mlade delavke potrebne varstva tistih, ki so boljše poučeni in boljše vzgojeni.

Učeni profesor Foerster piše v svoji najnovejši razpravi tako-le:

Edino le ljubezen stori naše mišljenje univerzalno; edino le usmiljenje nas stori vedoče; sebičen človek je vedno omejen v svojem mišljenju, nemogoče mu je se zamisliti v tuje odnošaje, v tuje potrebe, vsa njegova teorija je le odsev njegove izločenosti ali izolacije. Zato si opravičeno mislimo vedno združeni nebeško ljubezen in nebeško modrost. In ta neločljivost prave modrosti od ljubezni je tudi vzrok, da dospejo žene mnogokrat k najbolj dozorelemu življenjskemu spoznanju, ko porajajo svoje misli v služni ljubezni, — med tem ko zastajajo možje na otroški stopnji v pravcati temeljnih življenjskih vprašanjih. (Hochland str. 191.)

Te besede Foersterjeve v prilog ženam so nekako ključ, zakaj je uprav plemenita žena zamislila socialno karitativno društvo, čigar smoter je reševanje socialnega vprašanja na podlagi krščanskega naziranja in ki se imenuje patronaža.

Prve patronaže v obliki, kakor jih nahajamo sedaj že po vsej južni Nemčiji, so bile delo grofice Zichy-Metternich, hčere slavnega državnika Metternicha.

Leta 1897. se je na Dunaju pričela prva patronaža za tovarniške delavke, prodajalke in uslužbenke. Ker so bile izročene patronaže spočetka posebnemu varstvu mladinskega svetnika Filipa Nerija, zato se tudi imenujejo »Delo svetega Filipa Nerija«.

Društvo zbira ob nedeljskih popoldnevih mlade tovarniške delavke, prodajalke in uslužbenke. Kratka in nalašč tem deklicam prikladna kateheza razširja in pogloblja znanje krščanskega nauka ter jih spodbuja in navaja k stanovitosti v dobrem vključ razno vrstnim nevarnostim, ki jim prete. Po možnosti oskrbuje ta del katoliški duhovnik, ki se potem imenuje katehet patronaže. — Vse drugo oskrbujejo patronese, to so gospe in gospodične omikanih slojev, pa tudi druge naprošene osebe, n. pr. zdravniki, učitelji itd. in to vse zastoj. Stroga dolžnost patronaže je, da se poučujejo delavke v gospodinjstvu, o postrežbi bolnikom, o vzgoji otrok, o dostojnem vedenju; da se nauče potrebnega šivanja, popravljanja in mašenja perila, o kuhinjskih umetnostih, sploh o vsem tem, kar bodo rabile nekoč kot gospodinje ali matere. V patronaži se jim vzgaja tudi volja in um, da so volnejše in sposobnejše k zvestemu spolnjenju svojih dolžnosti. Končni smoter patronaže je, vzgojiti pridne, skrbne, razumne, štedljive krščanske gospodinje in ljubeznive, požrtvovalne krščanske matere.

Kdor pozna globlje razmere delavskih družin, bo pritrdil besedam nekega dunajskega poročila, ki pravi, da so patronaže edina šola, v kateri se rešuje ta velevažna naloga.

Ker so pa nedelje edini dan odmora, razvedrila in počitka za deklice, se patronaže resno trudijo odgovarjati tudi v tej smeri pravičnim težnjam. Petje, čtivo, igre itd. se menjavajo z resnim delom. Kako to vpliva na deklice, temu je dokaz veselost, pristrčen smeh, srečni obrazi, najbolj pa dober obisk patronaž. Ljubeznivo sočustvovanje, dobrotne besede, blaga pristrčnost gospe in gospodične omikanih in visokih slojev premoté zevajoči prepad med »revščino in bogastvom, med visokim in nizkim«, in kakor samo po sebi izginejo predsodki socialne demokracije; deklice vidijo v dejanju, kje ne iščejo nikoli zaman sveta, tolažbe in kje jim dade le pepe besede z namenom izkoriščevanja.

Dunajske patronaže so se obnesle že tekom enega leta tako, da so jih začeli posnemati na Bavarskem. Leta 1898. je ustanovila prvo patronažo v Monakovem grofica Fugger. Danes bremo v zadnjem letnem poročilu, da imajo na Dunaju po raznih okrajih že 12 patronaž za delavke in prodajalke. V vsaki patronaži po 30 do 86 deklic; vsega skupaj nad 600 deklet. Tudi po drugih mestih, n. pr. v St. Pöltnu,

Dunajskem Novem mestu, Lincu, Brixenu, Gradcu, Mariboru so tekom prihodnjih let nastale patronaže, ki so vse v neposredni zvezi z dunajsko centralo. V južni Nemčiji imajo že celo zvezo južnonemških patronaž, ki izdaja lasten list »Mitteilungen der süddeutschen Patronagen« v prilog dela sv. Filipa Nerija.

Kratko delovanje v patronažah za delavke je pokazalo, da pridejo deklice tudi takoj po šolskem izstopu mnogo-krat že pokvarjene v patronažo. Zato se je sprožila misel, naj se otvorijo patronaže tudi za otroke. Števila sama govore, kolika potreba so bile otroške patronaže. Danes imajo na Dunaju 8 otroških patronaž, v katerih zbiraajo vsako sredo in soboto popoldne 2000 šolobveznih otrok. Do zdaj so sprejemali izključno le deklice. V otroških patronažah izdelujejo učenke pred vsem šolske naloge. Potem jih patronese izprašajo šolske naloge, katekizem in kar je še šolskih skrbí. Nato pride malica ali južina, po južini slede vesele igre in petje.

Otroške patronaže so kakor patronaže za delavke razdeljene v skupine varovank. Vsaka skupina ali oddelek ima po eno predstojnico in več drugih gospe in gospodičen, ki se imenujejo patronese. Patronese složno podpirajo predstojno patroneso pri velikem delu, a to ne v šolskem tonu, ampak po familiarnem načinu. Patronaža je otrokom nekako nadomestilo prijaznega doma, ki ga pogrešajo; patronese zastopajo odsotne matere, ki so po tovarnah ali drugod zaposlene, da služijo vsakdanji kruh. — Iz otroških patronaž prestopajo deklice takoj v dekliške patronaže, kakor hitro zapuste šolo.

Zanimivo je zlasti, kakšnega disciplinarnega sredstva se poslužujejo v otroških patronažah. Takoimenovani »Marken-System« se je izborna obnesel. Pridno in redno obiskovanje patronaže, kakor tudi lepo vedenje in pridnost nagradijo patronese z znamkami ali markami. To je nekak denar, kakor ga uporabljajo otroci pri igrah. Otroci prav pridno zbiraajo vsak v svojo pušico te denarčke. Ena izmed patrones nadzoruje te pušice ali šparovčke, da se ne vtihotapi kak nered ali kaka hudobija. Tako delajo vse leto. Ko pa pride Božič, se priredi v patronaži božičnica. Zda pride dan odlikovanja in plačila za pridne otroke. Z božičnico je namreč združen božični semenj. Oblačila, obuteli, šolske potrebščine itd. so tam pripravljene v izobilju. A nikjer ni imena obdarovanca. Vsak predmet ima na listku z velikimi številkami zapisano, koliko »denarčkov ali znamk« je vreden. Otroci pa smejo iti pod nadzorstvom patrones kupovat. Kdor je bil vse leto priden, si kupi lahko več reči, lepše obleke, povrh še šolske potrebščine. Kdor ni bil priden, ima le malo denarčkov, moral si bo poiskati kak majhen predmet, kvečjemu kak predpasnik, kak svinčnik itd. Kaj ne, ob prvem pogledu tega sistema je jasno kot beli dan, kolkega vzgojnega pomena je tako ravnanje z otroci. Ze z malih nog spozna otrok resničnost reka: »Vsak je sam svoje sreče kovač«. Otrok se prepriča, da ga čaka sreča, ako ni zaspan in len.

Kolikor se razvidi iz raznih poročil, ki jih pošiljajo nemške in francoske patronaže, so te naprave name-

njene pred vsem deklicam. Obstanek in razvoj patronaže je odvisen od zadostnega števila vrlih in sposobnih moči, ki v pravem krščanskem smislu iz nesebične ljubezni do bližnjega in s svetim navdušenjem za rešitev mladi- ne žrtvujejo svoje moči, svoj prosti čas, svoje dušne zmognosti po načelu sv. Filipa Nerija: »Vse v ljubezni«, v oni ljubezni, ki pride od zgoraj in ki vodi navzgor ter se nikoli ne utruji.

Ako tako v pravi luči ogledujemo socialno, tiho, skromno delovanje patrones, bodisi pri šolski mladini, bodisi med deklicami, ki so že šolo zapustile, moramo priznati, da je to krepak in smotreni boj zoper nasprotno protikrščansko svetovno naziranje, da je to boj za prihodnje rodove.

»Dajte mi pridnih krščanskih mater in rešiti hočem ves svet!« je vskliknil nekoč veliki papež Leon XIII. Ravno isti papež je dne 13. septembra 1901 izdal krasno pismo v prilog avstrijskim, ogrskim in bavarskim patronažam, jih blagoslovil ter radodarno obšpal z izrednimi milostmi vse tiste, ki sodelujejo ali kakorkoli pospešujejo in podpirajo patronaže. Kneginja Oettingen je spisala krasen članek z naslovom »Pridobivanje omikancev za obrambo tistih, ki so šolo zapustili«. Članek je spisan za Bavarsko, a je tako prikladen našim tukajšnjim razmeram, kakor nalašč. Dovolite le nekaj markantnih mest: »Vsak omikanec mora priznati, če se le nekoliko samega sebe zaveda, da je njegova sveta dolžnost, pobrigati se za polodraslo mladino našega ljudstva, in to pred vsem zavoljo mladine same. Uprav v patronažah vidimo, kako važno je, da imajo varovanke koga ob svoji strani; saj njih večina ni popačena že od doma, a je v največji nevarnosti, da se pokvari; tu bi jim morali mi svetovati, jih voditi, jih krepiti za boje življenja. Mladina, ki živi v sebičnosti, malomarnosti in brezbožnosti, goni našo domovino v gotovo propast. Ako se nam pa posreči vsaditi v mlada srca smisel za vzore, za čistost, za zvestobo v dolžnostih, za zaupanje v Boga, potem pač smemo vzkliti za vso resničnostjo: »Lieb Vaterland, magst ruhig sein!«

Pa tudi zavoljo samih sebe bi morali radi občevariti z mladino; v tej zvezi ostanemo vedno mladi in se naučimo presojevati in motriti življenje ne po lastnih predsodkih, marveč po vedno se pomlajeni istinitosti. Nikakor ne zadošča, da se brigamo za vzgojo lastnih otrok, in četudi je to naša prva naloga, imamo vendarle tudi dolžnosti do mladine našega ljudstva. Le pomislimo, kakšno je bivanje doma pri šoloneobvezni mladini. Uprav med 14. in 18., oziroma 20. letom je mladina prepuščena sama sebi, je izročena na milost in nemilost največjim nevarnostim, da zabrede na napačna pota. In mi bi to mirno gledali? Ako bo videl narod našo nesebičnost do njegovih otrok, tedaj bo tudi nam zaupal.

Čestokrat se nam zbudi želja, da bi delali za deco našega ljudstva, a ne vemo prav, kako pričeti.

Pred vsem se mora omikanec orientirati, kajti nemogoče je, biti v vsem večak. Potem pa je treba zasledovati z vso pozornostjo vse, kar koli se naša na delovanje v prilog mladini. Treba je poglobiti se v mladinsko vprašanje, študirati knjige, brošurice, pri-

naj bi skušnjam, kajti dober režiser predstave jim, četudi ne vselej direktno, zamore dati marsikak dober namigljaj, veliko pa zamorejo pridobiti tudi od igralcev. Obiskujejo naj predstave in gredo pogledat včasih tudi kakega dobrega igralca v nemško gledališče. Najzanesljivejše se izpozna sposobnost igralčeva iz njegovega igranja samega. Ker pa redne igre k temu ne nudijo vedno prilike, priporočal bi Borštnikovo metodo, ki je po individualiteti gojenec razdelil primerne enodejanjke ter jih pustil od njih igrati. To naj bi bile naše popoldanske predstave. Če hočete imeti igralca, mu morate dati priliko, da se kot tak pokaže. Iz lastne skušnjave navajam, da je dramatično šolo »Ljudskega odra« zapustil marsikak talentiran gojenec, ker mu nismo mogli dati prilike, da bi se pokazal.

Izpopolnjena dramatična šola pa bi lahko prirejala tudi kurze za igralce po deželi ter s tem indirektno skrbela za naraščaj slovenskih igralcev gledališča v Ljubljani.

Eno je gotovo: Slovensko gledališče je mogoče, treba samo sedanje posloveniti, in če resno iščete recepta za to proceduro, ga boste prav gotovo tudi našli. Naj bi se ne uresničila slutnja moje nekdanje tovarišice: »V petdesetih letih boš videl slovenskega igralca samo še našopanega v doželnem muzeju.«

Anton Svetek:

Gospod urednik!

Bil je skrajen čas, da se razmere pri našem gledališču, kakor dandanes obstoje, spravijo javno v razgovor. Vsak sold, ki je izdan za vzdrževanje takega torišča umetnosti in kulture, je ven vržen.

Vprašanje je, kako naj se ustalijo zdrave razmere, da bosta umetnost in umetnik dobro spravljena, kajti sedaj sta slabo, zelo slabo.

Pa poglejmo, je-li ta trditev upravičena.

Umetnost — kaj je njeno bistvo, kje njen pričetek in višek, o tem imajo pri nas ljudje malo pojma. Močni, frapantni vnanji efekti so za presojo merodajni, subtilnega momenta v umetnosti ne poznajo. Neobhodno potrebno pa je to spoznanje, če naj se doseže kulturni namen gledališča. Kajti kako naj umetnost vpliva, če ni zapopadena? V gledališču je dolžnost vodstva, skrbeti za to, a to vodstvo mora biti sposobno. Sigurno najbolje pa je poverjeno vodstvo ravnatelj, ki je sam umetnik, ne polizobraženec, ne pol tiča pol miši, ki ima prosvitljeno dušo, kateremu je umetnost ideal, ki je z eno besedo umetnik kateksohen. Neobhodno potrebna je seveda rutina.

Tak mož imponira in ima energijo, ker ima jasne cilje in pojme in izkušen je. On blagodejno vpliva na igral-

sko oboje in dviga njega kvaliteto ter je vstanu s skromnimi sredstvi napraviti nekaj, kar ima zdravo jedro in notranjo vrednost.

Kje in kako pa naj dobimo dobre igralske moči, take, ki bodo v stanu slediti intencijam ravnatelja. Jasno je, da se bomo ozrli najprej doma po njih, saj skrbimo za slovensko umetnost in umetnike. No, in če bi doma ne dobili, gremo pač k sorodnim sosedom iskat. Sicer pa dobimo dober material doma, to je notorično.

Najbolj pereče je seve vprašanje, kako ta material izobraziti in pridržati doma.

Glede izobrazbe ima besedo »Ljudski oder«. Zal, da se te institucije povsod ne upošteva, kot bi bilo treba, najmanj seve pri naših blazirancih.

Treba je dobiti zanj prostorov in pa podpore, ter izročiti gavesčim rokam, ki jih imamo sedaj na razpolago. Naj bi se sklicala enketa, kjer bi se te stvari v detajlu obravnavale. Prepričan sem, da bi imelo to uspeh.

Obdržalo bi se izvežbane moči doma enostavno tako, da se nekako v plačilo za podporo, ki jim je omogočila nabozbo, zavežejo kontraktno, da ostanejo gotovo število let doma. Potem pa naj gredo po svetu, dobro bo za nje in za nas. Kajti taki dobro vzgojeni ljudje ne bodo tako lahko in hitro pristopni intrigam in pokvarjeni človeški družbi,

minimum pa je, da ne bodo disgustirani odšli in se s hvaležnostjo vračali, kadarkoli bi jih vabili na gostovanje, ki bi bilo poučno za domače.

Pred 30 leti smo imeli svoje dobre moči na odru, danes ne več, dasi smo, kakor se pravi, napredovali. To je dokaz, da se z našim narodnim blagom ni ravnalo ekonomično in da so imeli vmes roke ljudje, ki so videli le eno ped pred se. Vedno trdim, da se je zadržala desetletja zmetalo ogromne svote narodovega premoženja v te svrhe, da hodimo v umetnosti sporedno z drugimi velikimi narodi, v napačnem mnenju, da skrbimo tako za domačo umetnost. Z velikim bobnom in s pozavnami so skrbeli za umetnost, trošek je bil stranska stvar, domače blago se je kot manj vredno s pomilovalnim nasmehom odrivalo in tuj lišp drago plačevalo. In ti ljudje so se zvali rodoljubi. Odslej naj bo drugače. Brezobzirno naj se iztrebi tiste, ki so na potu razvoja slovenskega gledališča, brezobzirno naj se iztrebi tiste, ki hočejo biti vodilni, pa so plitki in v tej svoji plitkosti in neotesanosti zmerjajo domače ljudi in jih nesramno izrabljajo in brezobzirno je treba iztrebiti ljudi, ki protežirajo nedomač element na škodo slovenskemu. Pomagajmo svojem! Začetek bo majhen, skromen, a veselimi se bodočnosti.

kladne spise. Treba je pa tudi dejansko se udeležiti dela za mladino. Ne zadoščajo tu denarni prispevki - četudi je denar neobhodno potreben, vendar ni glavna stvar, osebno delovanje velja tu pred vsem drugim. Treba je, da obiščemo sami patronaže; ako res hočemo pomagati, tedaj pomagajmo tudi v resnici. Naučimo se majhna predavanja, saj ni tako težko kakor je videti, le nekaj dobre volje in uspeh je neizogiben; naučimo se majhnih prijetnih iger, vadimo z mladino male gledališke predstave, podpirajmo predstojnico patronaže in pomagajmo ji. Najvažnejše praktično delo omikancev je pa nevidno, to je vpliv naše osebnosti, naš »osebni vzgled«. Velevažna je ta naloga, in od tega je toliko odvisno, da med tem, ko obhajemo z mladino, ko se z njo zabavamo, se ji bližamo, in pri tem deluje in vpliva prav tiho na njo dozorelost naše razsodnosti. To je najboljši način vzgojnega vpliva, boljši od mnogih opominov, boljši od zmerjanja. Nikdo naj ne misli sam o sebi, da je predober, previsok, preomikani, da bi se ponižal k takemu oporoku. Čim bolj smo napredovali v izobrazbi in popolnosti lastnega značaja, tembolj je naša dolžnost, da ne smatramo tega bogastva kot izključno svojo last, marveč naša dolžnost je, da okoristimo z njim našo mladino, naj se ona ojači ob naši jakosti, naj tudi njen značaj raste in zori v obhajanju z nami. Tudi tukaj velja rek: »Le najboljše je dovolj dobro za mladino!« Čim več bomo obhajali z mladino, tem bolj jo bomo umevali in jo vzljubili in kar smo bili začeli le z neko bojaznijo in s strahom, nam bo kmalu potreba srca.

Tako govori blaga kneginja Oettingen v svojem članku. »Ta ima srce za mladino, ta ima ljubezen za svoje ljudstvo,« tako vzklikne človek nehote, ko bere njene besede.

Tudi mi smo že začeli v Ljubljani s I. patronažo za delavce. Pa koliko je oseb, ki imajo časa, zmožnosti, moči, navdušenosti in požrtvovalnosti dovolj, a stoje še ob strani našemu gibanju za mladino. Koliko bo moralo iti v zgubo, koliko se ne more začeti ali ne razširiti, kakor bi bila nujna potreba, ker primanjkuje delavnih moči. Mnogim nedostaja poguma ali zaupanja, da se pridružijo temu lepemu delu. A zabiti ne smemo, da je za vsako opravilo treba vaje, potrpežljivosti, vstrajnosti. Marsikdo stoji sam na svetu in čuti se tudi prav osamelega na zemlji. Kako bogato polje ga čaka pri delu sv. Filipa Nerija v patronaži, kjer lahko seje, a tudi žanje mnogo ljubezni. Če kje, v patronaži se uresniči rek: »Ako se čutiš zapuščenega, usmili se zapuščenih in nov svet se ti odpre.«

Vsak naj stori, kar mu mogoče. Eden se bolj zanima za otroke, druge mu je polodrasla mladina bolj pri srcu. In kdor iz zadostnih razlogov ne more osebno sodelovati, tisti naj podpira razvoj naše patronaže ob vsaki priložnosti s tem, da seznanj z njo svoje znanje in prijatelje; morda se nahaja med njimi marsikdo, ki bi lahko sodeloval ali gmotno podpiral lepo podjetje.

Rojaki! Slovenke! Društva!
Spominjajte se z darovi Slo-
vencev v Št. Ilju!

»O serbus Pepe, Buh te žiul!« me je puzdravu unkat tist Balon tam za vudo, ke se na pesti vodet, saj za nus ne, kokr se pesteja nahter druh, ke še baloni nisa. »Veš kaj, Pepe, ti m lohka striš ena velika prjaznast, če te je vola in če maš čas,« je hitu u en sap in m stisku ruke, de m je use prste spravu iz ta prauga furma. »Udkar sma pršla iz tistmo psam naskriž, se nč več tku dobr na pučutem, kakor sem se preh in nč kej se na upam ud duma. Vina b pa nucu zdela ene par puluvnaku, veš, kašn-

O položaju.

Ljubljana, 19. febr. 1910.

Včeraj ob tretji uri popoldne so se podali poljski voditelji Głabinski, Stąpinski, Stnreńia in Czaykowski k Bienerthu. Posvetovanja sta se udeležila tudi fin. minister Bilinski in poljski minister krajan Duleba. Pred posvetovanjem je izjavil podpredsednik »Poljskega kola« Stwierńia, da je potrebna izprememba sistema in da je sklenilo predsedstvo »Poljskega kola« zavzeti se za kabinetovo rekonstrukcijo. O konferenci se je izdal komunike, ki poroča, da je trajalo posvetovanje štiri ure in pol. Predsedstvo »Poljskega kola« je izprožilo vprašanje o izpremembi vlade z ozirom na političen položaj. Po obširni razpravi o celotnem političnem položaju se je naglašala potreba obširnega delovnega programa in pa razširjenje sedanje večine. Bienerth je izjavil, da se hoče z vsemi strankami pogajati za razširjenje večine. Predsedstvo »Poljskega kola« je vzeo Bienerthovo izjavo na znanje in si pridržalo politiko proste roke tako nasproti vladi kakor tudi nasproti političnim strankam.

Po konferenci se je govorilo, da se je Bienerth branil nasproti očitku, da bi bil sovražen parlamentu. Poljaki naglašajo, da se vlada izpremeni po Veliki noči.

»Narod. Politika« potrjuje poročilo, da je vladar pograbil Kramařov govor v Peterburgu. »Narodni Listy« in »Den« poročata, da je Bienerth izjavil v posvetovanju z nemškimi izvršilnim odborom: »Tudi brez Čehov bom vladal, ker mi vladar popolnoma zaupa in bom tudi nadalje vladal s sedanjim kabinetom če tudi brez čeških ministrov.«

Bosenska ustava se proglasi v nedeljo opoldne na slovesen način pri sarajevski deželni vladi. Volitve v deželni zbor se takoj razpišejo.

Iz javne seje trgovske in obrtne zbornice.

Včeraj, petek 18. t. m. popoldne ob pol šesti uri se je vršila javna seja kranjske trg. in obrt. zbornice. Ta seja se je vršila v znamenju »oljke miru in sprave«. Liberalna večina je prišla do prepričanja, da se brez opozicije ne da delati, kajti 12 zoper 12 samovoljno ne more odločevati. Pred letom, ko so gospodje imeli en glas večine nad opozicijo, bili so ošabni kakor kak turški paša, in sploh nobenega niso pogledali kdor ni bil vsaj za 20 karatov pristno punciran njihov pristaš. Med letom pa so gospodje izgubili enega svojih pristašev, a opozicija je enega svojih pristašev pridobila. Treba torej sporazuma. Določil se je torej ključ in sicer po moči strank, ki so zastopane v zbornici. Vse je včeraj nestrpno pričakovalo izida seje, galerija se je napolnila, zlasti zbornično uradništvo je bilo polnoštevilno zastopano. Sedanjemu predsedniku pa se je obraz zadovoljno smehljal, kajti prvokrat odkar je v trg. in obrt. zbornici, je imel — splošno zaupanje. Ponosno je gledal navzoče svetnike, češ, to je armada ki ji pove-ljujem. Nekateri gospodje od naprednjakov — zlasti tovarnar g. Rakovec iz Kranja — so res nekaj mrmrali in godrnjali, videlo se je pa, da se hočejo — poboljšati.

ga prou salamejnsk kislga, tacga ke se pu nem raki u želodce zaredeja, kokr je reku tist u »Sluvenskmu Narude«, ke se na vin tulk zastop, ket žaba na snuf-tubak. Kar tlela u kot se used, de se naprej pumenva. Ti, Lojska, ti pa prnes tlela gespude Pepete pu litra ta nar bulšga iz tistga soda, ke hod mačka najn sedet in ke raki pu nem spet pukrepaja u želodce, če sa se kermu ud cvička zaredl; pol pa ena klubasa za prgriznt, de s u mal duša prvezu, mu prnes,« je naroču Lojsk, mene pa uleku u en kot in me putlaču na stou, de je kar zaškripu pud mana.

Ke je pustaula Lojska tistga pu litra in klubasa rped mene, je pa še gespud Balon prsedu h men in m natoču glaš tacga vinčka, de ie kar šmel in de sa kaplice gor du stropa špricale iz glaža.

»Tegala pukus, Pepe, pol uva pa naprej guvurla.«

Ke sm s mal jezek namoču iz vinam, se m je prec umajau; zatu se nism mogu načudet, za kua en bert, ke ma taka kaplica v keudre, fantazera iz kislga vina.

»Za kua vam pa hod kisu vin pu glau, dokler mate tacgala zadost, kokr je taia tle?« sm ga prašu in spet mal jezek u glaš pumoču.

»Viš, Pepe, tu je sam špekulacij.«

Navzočili je bilo 21 svetnikov, običajne točke so se brez ugovorov sprejele.

Pri volitvi predsednika je bilo odanih 21 glasovnic. Od teh je dobil dosedanji predsednik Lenarčič 21 glasov. Za podpredsednika trgovske in obrtne zbornice je bil izvoljen z 20 glasovi g. Ivan Kregar in za provizoričnega predsednika g. Pamer. (Kregar in Pamer sama sebe nista volila).

Zbornica je na to izvolila gospoda Schreya in Majdiča, kot zastopnika pri komisijonalnih obravnavah pri zagotovitvi vojaških naturalnih potrebščin.

V deželni železniški odbor je volila zbornica za svojega zastopnika g. predsednika Lenarčiča.

V pridobninsko deželno komisijo je volila zbornica svojega zastopnika g. Kneza.

Zbornica je potem sklenila, da ostane še v vodnogospodarski zvezi avstrijske industrije in bo plačala 50 K prispevka. Delegata k razpravam omejenе zveze bodo volili združeni odseki od slučaja do slučaja.

Za lovsko razstavo na Dunaju, ki se bo vršila letošnje leto, bo zbornica dala 500 K podpore, s pripombo da dobijo naši obrtniki, ki mislijo na tej razstavi razstaviti, primeren prostor, kateri mora biti primerno dekoriran. Debata je bila pri točki izvanredna podpora šolskemu odboru obrtne - nadaljevalne šole v Ljubljani. Imenom združenih odsekov je poročal g. dr. Murnik, kateri so sklenili, da se da imenovanemu odboru samo 500 K podpore, dočim je šolski odbor prosil za 1000 K podpore. G. Hribar je slikal v kakih denarnih stiskah da je šolski odbor obrtne - nadaljevalne šole v Ljubljani ter je predlagal da da zbornica 1000 K podpore. G. Kregar je tudi povdarjal slabo gmotno stanje šolskega odbora, vendar predlaga, da ne bodo prišli gospodje, ki so v združenih odsekih v kako protislovje, naj se vsa stvar vrne združenim odsekom, da se še enkrat posvetojuje o stvari. Kregarjev predlog je obveljal soglasno.

Zbornica je potem sklenila, da bo dala šolskemu odboru obrtne - nadaljevalne šole v Novem mestu za trgovski tečaj 100 K. Nadalje bo dala zbornica društvu za pospeševanje prometa tujcev na Gorenjskem, za kuharski tečaj na Bledu 120 K podpore. Društvu rokodelskih mojstrov v Ljubljani za vajeniško zavetišče bo pa dala zbornica 200 K podpore. Pomožnim uradnikom bo prispevek za pokojninsko zavarovanje odslej plačevala zbornica.

G. Ložar je nato utemeljeval nujni predlog o telefonskem omrežju v Ljubljani. Izvajal je približno:

Ze gospod predsednik je v svojem govoru naglašal kako neugodne odgovore je dobival tako od trg. ministrstva kakor od poštnege ravnateljstva iz Trsta glede poštinih zadev. Danes pa stavim v tej visoki zbornici nujen predlog, da bi predsedstvo, te visoke zbornice energično nastopilo tako pri c. kr. poštnege ravnateljstvu v Trstu kakor trg. ministrstvu glede telefonskega omrežja v Ljubljani. Ako pače le nekoliko snega, tedaj je vse omrežje potrgano. Z mestno občino naj stopi ministrstvo v dogovor, da v kratkem položi podzemski telefonski kabel. Proračunjen je baje na 80.000 K. To pa radi tega, da se enkrat za vselej naredi konec s pretrganjem telefonske zveze.

Dalje, naj bi predsedstvo te visoke zbornice, se zavzelo za razne prošilce zadnjega časa za upeljavo novega telefona. Tako sem ravno danes zvedel, da so pri poštnege ravnateljstvu v Trstu prosili poslanec Kobi, Scagnetti in trgovec Grobelnik, a g. Kobiju je prišel čez linpol meseca naznaniti domu sel da telefona ne dobi, ker je pri pretikanju na pošti vse prenapolnjeno. Čudne razmere vladajo pri telefonu tudi če se z Dunajem govori. Gradec ima to prednost, da je celo uro zveza z Ljubljano nemogoča. Vse to nalagam predsedstvu te visoke zbornice, da energično nastopi na merodajnem mestu, da se odpravijo kričeče razmere ki vladajo pri telefonu.

G. Hribar je toplo podpiral Ložarjev predlog, češ, da je umesten in stavil dodatni predlog, naj se zbornica zavzame, da dobimo poštno ravnateljstvo v Ljubljano. Ložarjev predlog z dodatnim predlogom Hribarjevim je bil soglasno sprejet. G. Pamer je povdarjal, da leži pri zbornici prošnja interesentov da se škandalozne razmere na kolodvoru v Domžalah odpravijo in da se naj zbornica zavzame pri ravnateljstvu državnih železnic, da se kolodvor v Domžalah tako uredi, kakor želi jo interesentji in kakor je primerno tamšnjemu prometu. Soglasno obveljalo. Na to je sledila tajna seja.

Jeseniske novice.

J Naš Sokol si je vpletel zopet nov list v svoj ovenel venec. Na pustni torek prišli so nekateri Sokoli v gostilno k Verglezu napravljeni v maskare. In katero obleko so si izposodili za ta dan? Kar svoj sokolski krog: čepico in hlače. To dvojso so semtertje preoblekli z nekakim rdečim blagom, da so bolj divje izgledali. Mislimo, da vsak lahko spozna, kako globoko je že padlo tako sokolstvo, ki mu niti sokolski krog ni več svet. Da, da, prav maskare se igrajo naši Sokoli. In tako sokolstvo naj bi rešilo Jesenice preteče nemške nevarnosti?!

J »Zaklad«, narodni igrokaz v štirih dejanjih, vprizori naše »Katoliško delavsko društvo« jutri ob pol osmi uri zvečer v »Delavskem Domu«. Vstopnina je ista kakor ponavadi. Pred in med dejanji svira društveni orkester. Igra prav lepo kaže, kako daleč pripelje človeka prevelika skopost in pohlep po denarju. Lepa scenerija, vlivanje svinca na kresni večer, nastop fantov in deklet v narodnih nošah, vse to bo gotovo marsikoga zanimalo, zato potrudite se in pridite!

J Ta pa zna, namreč nadučitelj s Koroške Bele. Ker ne more opravičiti svojih šolskih zamud, pa v »Narodu« maha z izmišljenimi dejstvi po domačem gospodu župniku, da bi tako odsebe pozornost obrnil. Pa kako je tudi fin gospod! G. kaplan mu tudi ni všeč, zato pa proč z njim. Pametni ljudje si pa mislijo: Kdor drugemu jamo koplje, sam vanjo pače. In če se nadučitelj ne bo poboljšal, bo gotovo enkrat štrbunknil.

J Občni zbor prvega delavskega konsum. društva na Jesenicah se je vršil preteklo nedeljo v »Delavskem Domu« ob velikanski udeležbi. Denarni promet v letu 1909. je bil naslednji: Prejemki 114.394 K 3 v, izdatki 110.322 kron 70 v, skupni promet torej 224.716 kron 73 v; čistega dobička izkazuje bilanca 7714 K 79 v. Kako krasno vspeva

t um pa še pol dau. Kdaj pa misleš udrint?«

»Če vam je prou, gespud Balon, lohka udrinem še dons, ke je glih se-bota; jut, ke u nedela, pa že lohka pu-zvedujem pu Lti, ki b se dubu ke bliz kašn tak vin, de b mou člouk pu nem take ubčutke, kokr jh ma šularček, če ga prime učitel za ta sladke.«

»Dobr s me zastopu, Pepe! Astn, pa udrin, kedr te je vola.«

Ke jest na rajža nekol nč družga iz saba ne uzamem, kokr priftošl, spiu sm hitr tist vin, dau Lojsk en groš tringel-ta za židan fertah in sm ja mahnu na kuludvor kar pu bližnc, tku de sm pršou še glih prou du lukalnga cuga. In tku sma se začel guncat preke Lti.

»Litaj, auštajgen!« je zaupou naen-kat kundukter in udperu urata ud va-gonu tku šrok, de b člouk mislu, de u prlezel na meljone ldi iz cuga. No, pa ni blu pusebnga drejna in dol ni stopu u Lti druh kokr jest in pa potuka iz Šmartna, ke sa ja puslal u Iblana pu jakula žauba, ke ja je ltiskemu apu-te-kari žmankal, udkar sa u Lti Sukolca ustanovl.

Kumi pa stopm pr kuludvore skus tiste ta remelnaste urata, zažene se pre-ke men eneh deset ltiskih furmanu tku, de sa me skori na tla pudri in me za-čneja na use plati ulečt in trgat, dokler

ta zadruga pod spretnim in skrbnim vodstvom tovarniških delavcev, kaže to, da šteje rezervnega zaklada že 18.722 K 20 v. Zato se marsikateremu sociju cede sline po teh kronkah, zato so poizkušali tudi nagajati pri volitvah, pa so se prav pošteno urezali; dobili so komaj po sedem do osem glasov, medtem ko so bili izvoljeni v odbor samo krščansko - socialni delavci z večino do 300 glasov. Bog živi nove odbornike, katerim želimo, da bi društvo še bolj utrdili in okrepili, posebno pa ga zavarovali zoper vsak soc. demokratski napad!

J Pravi prijetno sankanje je te dni od Sv. Križa do Jesenic. Po dnevu se sneg nekoliko stopi, proti večeru pa zledeni. In če hočeš imeti pravi užitek, pojdi, ko solnce zahaja, gori — rabiš le eno uro — potem pa doli. Po bliskovo te nesejo sani, biti moraš prav dober vodnik, da se ne prevrneš v stran, in v 6. do 10. minutah si na Jesenicah. Nevarnost je izključena, ker je snežni tir globoko zarezan, kvečjemu, da odletiš v sneg in se malo po njem povajaš.

J Glasbeni večer preteklo nedeljo je dosegel naravnost velikanski uspeh. Natančnejšo kritiko priobčimo prihodnjič.

Listnica uredništva. Na nizkotne napade v »Slovenskem Narodu« smo dobili z Jesenic jako pikanten odgovor z veleinteresantnimi razkritji, a smo ga morali za danes radi nedostajanja prostora odložiti. Priobčimo ga prihodnjo soboto.

Vroča debata v koroškem deželnem zboru.

Celovec, 18. febr. 1910.

V deželnem zboru koroškem se je vnela v četrtek, dne 17. svečana, med opozicijo in nemškonalionalno večino huda proračunska debata, ki je trajala od 9. ure zjutraj do pol 11. ure ponoči. Največ sta govorila poslanca Grafenauer in Walcher, ki sta nemškonalionalno večino porazila sramotno. Posebno srečen je bil ta dan poslanec Grafenauer, ki je govoril to pot zelo ostro, pa tako premišljeno, da mu poslanec dr. Artur Lemisch na njegova izvajanja ni mogel pravzaprav ničesar odgovoriti. Poslanec Grafenauer je že par dni prej naznanil v zbornici, da se bodo kmalu videli z večino pri Kustozzi. Navedemo le nekatere odlomke iz njegovega prvega govora: »Ko sem vstopil danes v zbornico in so me od vseh strani povpraševali, ali sem nabasan, sem odgovoril: da! Sedaj pa vprašam vas, ali ste Vi nabasani? (Veselosť.) Dovolite, da Vam danes povem odkrito svoje mnenje. Danes je četrtek in ob četrtkih se imenuje Celovec »der windische Landtag«. Kot zastopnik Slovencev bi se kljub nemškemu opravičnemu jeziku poslužil lahko te priložnosti in bi danes govoril svoj govor v svojem slovenskem jeziku. (Ugovori.) Deželni glavar opomni poslanca, da naj govori k stvari. Grafenauer: Že pridem k stvari. Par skokov v stran prav nič ne škoduje. (Veselosť.) Nemški jezik je sicer pravilni jezik, pa pustimo to, saj dolgo itak ne bo (Klici: Oho!) in vladni povem, da je grešila, da je to pripustila. Poslanec govori nato o malenkostnem delu večine v tem zasedanju. Le štiri važnejši predlogi so bili v tem zasedanju na vrsti, vodopravni zakon, posredo-

valni uradi na deželi, deželni kulturni svet in izprememba občinskega reda in občinskega volivnega reda. Očita večini, da je vrgla ves denar na Zgornjo Koroško in so izdatki za Spodnjo Koroško le vodna kapljica. O štirih navedenih predlogih se izrazi: Vodopravni zakon visi, zakon o posredovalnih uradih je idealen, deželni kulturni svet krivičen, zato prav liberalen, volivna reforma je »waschecht«, njeno obravnavanje pa »scheinecht«, navidezno, zato prav nemškonalionalno. Vse štiri jezikovne predloge pojasni tako, kakor zaslužijo in kakor jih je mogla skrpucati le nemškonalionalna stranka. — Ostro napada nacionalce zaradi deželnega kulturnega sveta, s katerim nas je potisnila na stran. Z obžalovanjem pripiše, da predloga nima določil, kakor jih nahajamo po vseh drugih jezikovno mešanih deželah, kjer imajo deželni kulturni svet, kakor na Češkem, Moravskem, Tirolskem. Nacionalci so padli v grehe starih liberalcev in s svojimi predlogi dokazali, da so brez vsake dostojnosti. Zakaj niso privolili slovenske sekcije? Zato pa predloga pomeni tudi gospodarsko ločitev v deželi. Slovenci so ustanovili lepo število zadrug in govornik s ponosom pripiše, da smo Slovenci na tem polju kazali pot. (Poslanec Walcher: Res je!) Tudi dandanes smo v tej organizaciji močni. Mi imamo 37 zadružnih zavodov, Nemci le 60 ali 65, kar je razmeroma zanje premalo. »Sedaj vas vprašam,« izprašuje govornik brutalno vest večine, »če hočete sodelovanje teh 37 zadrug onemogočiti, ali niste s tem zapadli pregrehi, da nas silite k gospodarski ločitvi. Na eni strani vedno povdarjate, da ne pripustite ločitve na Koroškem, na drugi strani pa postopate tako, da nas silite k ločitvi. Tako, gospoda moja, se ne dela mir v deželi, o katerem sicer vedno govorite.« Govornik povdarja nato še enkrat, da pomeni ta zakonska predloga za Slovence veliko krivico, da se jih hoče z njo uničiti, vzeti jim samostojnost. Hudo prijemlje nato navzoče nemškutarske poslance, izdajalce naroda, da Kirchner, Gailer, Michor sramežljivo povešajo oči; vseh oči so v nje uprte. Govornik obračuna nato z deželno vlado koroško in se vrne nato zopet k nemškim nacionalcem, ki nočejo priznati, da smo koroški Slovenci del slovenskega naroda. Koroški Nemci kot taki tudi niso narod, ali k nemškemu narodu vendar spadajo. »In nekam pripadamo tudi mi, in rečem vam, da k živine ne.« Potem je govoril o izpremembi volivnega reda, duhovito in zabejano s humorjem, da je galerija ponovno prasnila v bučen smeh. Očital je tudi nacionalcem, da so ga izključili od odsekov. »Veliko ljubezni nikdar ni bilo med nami, ali sedaj vam izjavim, da vam odpovem zaradi tega prav vso!« (Veselosť.) Privoščil si je tudi celovškega župana in poslanca Metnitzerja, ki je imenoval »Mir« »Schundblatt«. Metnitzer svoje trditve ni dokazal, zato ga vpraša govornik, ali obstoje »Mirove« hudobije morda v tem, da je obsodil Metnitzerovo postopanje, ki je uakzal na celovškem kolodvoru poštene Slovence zapirati, ali da je bičal desetmilijonsko posojilo celovškega mesta ali da je objavil delovanje deželnega »fajebekarja« Bergerja? Opravičeni smo pisali resnico, in Metnitzer pri tem ne bomo vprašali. Nemškonalionalni stranki našteje nato njene gospodarske grehe v preteklosti; stojimo na robu gospodarskega prepada, kamor nas je pri-

peljala nemškonalionalna vlada, nahajamo se v turškem ogledalu, odkoder ne najdemo več izhoda.

Revolucija v Prusiji.

To, kar se dogaja zdaj v Prusiji, je že prava revolucija, revolucija, ki se širi po celi pruski državi, ker dohajajo vsak dan poročila zdaj iz Berolina zdaj zopet od drugih o groznih revolucionirskih prizorih. Socialna demokracija, ki je osobito močna po protestantskih pruskih mestih, je prenesla boj proti res reakcionarni izpremembi volivnega reda za pruski deželni zbor iz shodnih zborovalnic, iz zaduhlih društvenih prostorov na ulico. V nedeljo se je ples pričel. Pruska vlada, ki se zanaša na bajonete, na repetirke, na strojne puške, na brzostrelne topove in na policijo, je naznanila, da demonstracij ne bo trpela, češ, da ulica je za javen promet, ne za demonstracije. A z groznimi demonstracijami ni preprečila. Toda demonstracija je premil izraz. To, kar se zdaj dogaja po pruskih mestih je že pravcata revolucija. Sicer barijadi še ne grade, ampak vrše se hudi populčni boji, ki jih vodi močna revolucionarna socialna demokratska stranka. Nad vse hudi so bili boji ponoči od 17. do 18. oktobra v lepem Frankfurtu ob Meni. Socialni demokratje so priredili več shodov. Na trgu Zeil se je pa po škodih pričel pravcati boj med revolucionarji in policijo. Neki civilist je zabodel nekega policista, ki je na to začel streljati z revolverjem. Boj med policijo in revolucionarji se je razvijal vedno hujše. Na Zeili in v frankfurtskem starem mestu so revolucionarji s palicami navalili na policijo, iz hiš pa metali nanje steklenice in steklo. Ranjenih je 20 policistov. Policija je aretirala 7 oseb. Ob 2. ponoči je tu nastal mir, medtem ko je trajal še neprestan boj v Pfarrgasse, kjer je bilo ranjenih do 50 oseb, med njimi 5 nevarno. Eden ranjen po krogli iz policijskega revolverja se bori v bolnišnici s smirjo. Za nedeljo napovedani demonstracijski izpoved je policija preprečevala. Policija je odvedla v zapor nekega Bauerja, ki je večkrat ustrelil na policijo. Revolucionarji so metali policiji poper v obraz. Na policijo so revolucionarji streljali in jo obmetavali s kamni.

Razne stvari.

Lepa rdeča naprednost. Angleški »sodrug« Belfort - Bax je v glasilu angleških soc. demokratov »The Social-demokrat« priobčil oster članek proti uvedbi ženske volivne pravice. Mož pravi med drugim, da bi to bila nasproti moškemu velika krivica, kajti ženske da uživajo v družbi itak neomejeno prednost. Kje pa je ta prednost? Ali v tistih puhlih družbah, kjer velja za »kavalirsko dolžnost«, da možki ženski nosi — solnčnik ali torbico, da ji ponudi cigareto, vodo ali sicer kaj, kar ravno sam želi užiti? Ali v tem, da frakar vedno gre ob levi strani one ženske, ki jo ravno »obožava« — ali v čem drugem? O, ko bi vi videli te frakarske kavalirje, kako se obnašajo nasproti svojim ženam in sestrām, kako nasproti njihemu žensstvu! Kako jim niti v sanjah na misel ne pride, dati ženski prednost, kjer se gre za njihove koristi, kako mrzlo in brezsrčno teptajo žensko čast, kako znajo žensko izkoristiti, če je v njihovi službi. Da v nižjih slojih ženska ne uživa nikakih prednosti, da je marveč tu ravno ona največ trpeči del, to je itak notorično. Sodrug pravi nadalje, da je vendar nemogoče dopustiti ženskam odločevati o vojni in miru, dokler niso podvržene splošni vojaški dolžnosti. Stara fraza! Predvsem ravno na Angleškem ni uvedena vojaška dolžnost; a mislimo, da ženske kot matere pridejo mnogo bolj splošno v položaj, da zro smrti v obraz, kot pa vojaki. In potem pa prosim: Ali ni tisočkrat zaslužnejše človeštvo roditi in vzgajati kot pa ga ubijati in puščati mesta in vasi?! Brez militarizma bo človeštvo lahko in boljše obstalo, a brez mater nikakor. Kar se pa tiče davkov, s katerimi se vzdržuje vojaštvo, pa zadevajo žensstvo ravno tako kakor možke — bodisi posredno ali neposredno. Draginja, bolezni in vse druge »blagodati« vojne tudi prav nič ne izvzemajo žensstva iz trpljenja. In potem pa: ali niso vojaški sinovi, bratje, možje in očetje? Ali njih vojaška služba ne obtežuje na ta ali oni način njih mater, sester, žena in — nevest? Pa vse tisto moralno zlo, ki mu je podvržen vojak, — ali ne pada nazadnje težko kot skala v družini na žensko, ali ni njegova žrtev tudi izven družine ravno ženska? — Končno, pravi Belfort - Bax, bi morale biti ženske postavno obvezane, da skrbе same zase, za svojega moža, če je delonezmožen, in deloma za otroke. Vprašam sedaj, kdo pa skrbi za ženske, če niso ravno iz bogate rodbine? Ali morda bratje ali kdo drugi? Ali si ne mora danes vsaka

napol odrasla ženska sama služiti svoj kruh — če ne po poštenem pa po nepoštenem potu (ki ji ga omogočujejo možki)? Pa skrb za delonezmožnega moža! Kdo pa danes zanj skrbi — morda država, ki ji je kot vojak moral služiti ali njegovi možki tovariši? Ne samo za delonezmožne može skrbе in se pote žene, marveč tudi za zdravega in krepkega moža mora marsikaka žena skrbeti in garati s svojimi žulji, bodisi da je zapravljevec, bodisi lenuh. Takih zgledov se nam ne manjka. Za otroke pa tako vsaka dobra mati da vse, kar premore — ne samo nekaj. Sploh danes v družinah prispevajo s svojim zaslužkom ženske ravno tako kakor možki, le s tem razločkom, da je ženska z mnogo manjšim zadovoljnim kakor možki in da možki mnogokrat popolnoma, deloma pa redno porabi svoj zaslužek za alkohol in druga lepa razvedrila. Ako pa hočejo možki, da bodo ženske še več prispevale, pa naj skrbе za to, da bodo boljše plačane in da dobe boljše službe. Belfort - Bax mora biti torej pravi idijot, da je kaj takega napisal — to je res dika soc. demokratske svobodomiselnosti in naprednosti. Slovenci krščanski socialci smo pa tako »nazadnjaški«, da smo se že davno izjavili za žensko volivno pravico. A to je čisto naravno: mi namreč ljubezni do delavstva in celokupnega ljudstva, mi demokratičnosti ne nosimo samo na jeziku, kadar bi nam kazalo, marveč mi to tudi v dejanju izvajamo!

Zrakoplovom čez Atlantsko morje. Berolinski in newyorški kapitalisti so zložili denar za zrakoplov, ki naj bi sredi aprila premeril Atlantsko morje. Balon bo imel 50.000 kubičnih čevljev plina in 2 motorja po 100 konjskih sil.

Žrtve rusko-japonske vojne. Po japonski uradni statistiki je Rusija postavila na bojno polje 1.365.000 mož, Japonska pa 1 milijon. Bojev se je resnično udeležilo 500.000 Rusov in 540.000 Japoncev. Mrtvih so imeli Rusi 313.000, 392.000. Vojnih stroškov je imela Rusija 48 milijard, Japonska pa le 3-6 milijard, to pa je radi manjših transportnih stroškov.

Žrtev poklica. Sloviti specialist profesor Samuel Róna, ki je vodil v šefanski bolnici v Budimpešti kot naddravnik oddelek za spolne bolezni, je 14. t. m. ponoči umrl kot žrtev svojega poklica vsled zastrupljenja krvi. Zdravnik se je zastrupil pred par dnevi ob priliki operacije na nekem bolniku. Umrli je bil star 54 let.

Torpedni čolni brez dimnikov. Iz Rima se poroča 16. t. m., da je ladijski inženir Corasiti iznašel neko pripravo, vsled katere so dimniki na torpednih čolnih nepotrebni. S tem je storjen velik napredek, ker se morejo torpedovke veliko pozneje opaziti od sovražnih ladij ter je tudi vsled tega obstreljevanje torpednih čolnov zelo onemogočeno. Prvi poizkus, ki se je vršil v Neapelju, se je dobro obnesel.

Patent za črne vrtnice. Neki pohabljenec po imenu Dennis Taple, ki se je doslej le s težavo preživljal z izdelavanjem obročkov za ključ, se nahaja sedaj v Washingtonu, da si pridobi patent za črne vrtnice, katere se mu je posrečilo vzgojiti po 15 letnih poizkusih. Polkovnik Lawton, podpredsednik centralne železnice Georgia, se je obrnil na člana kongresa Edwardsa, naj izpelje celo zadevo, iz česar se da sklepati, da veruje vplivni mož na tolikrat poskušano iznajdbo. Taple izjavlja, da se mu je že ponujalo 500.000 K za njegovo iznajdbo.

V zraku iz Trsta na Dunaj. Inženir Straka v Trstu je izdelal model vodljivega zrakoplova z letalnim strojem. Aparat je proračunjen na 65 m dolg in 3700 kubičnih metrov obsežen balon, napolnjen z vodikom, z motorjem 100 konjskih sil in krmilom; na obeh straneh zrakoplova bi bile pod balonom dve veliki ploskvi, obsežni 600 kvadratnih metrov, na enak način kot pri letalnih strojih ter bi imeli namen v slučaju da odpove motor ali da bi se hotelo hraniti z vodikom, omogočiti v poljudni višini drseti s pomočjo motorja in odporom obeh ploskev naprej. Dviganje in padanje balona se regulira na poseben način. Strojna naprava namreč odstranjuje vodik iz baloneta ter ga zbira komprimiranega v posebnih rezervoarjih, med tem ko se zunanji balonov ovoj napolnjuje avtomatično z zrakom ter postaja tako zrakoplov težji in pada. Kakor zatrjuje iznajditelj je mogoče poleteti z njegovim zrakoplovom v enem dnevu iz Trsta na Dunaj in bi se samo enkrat izkrcal med potjo — v Gradcu.

Esencia za želodec 3689
izdelek iz Avgsburga pri J. G. Kiesow.
Izborna preizkušena, tek vzbujajoča
in prebavo pospešujoča sredstvo.
Brez recepta v vseh lekarnah v
steklenici po K 1'20 in K 2'40.
Svarilo: Zahtevajte ime **Kiesow!**
Za uroge: Ljubljana: Lekarna pri zint. lejeni,
pri zintem otlu; Celje: lekarna pri Marji
Pomagaj; Maribor: lek. dr. Marji Pomagaj

ni ta nar mučnejši zmagu in me udnescu u soj bagerl.

»Sej jest se na um pelu!« sm začeu jest upit in brcat ukul sebe »Jest sm pršou sam tlela u Ltija puzvedvat, ki b se dubu kašn tak vin na prudi, de b člouk use kumete vidu, če b ga piu.«

»Pol sa pa glih prou pršli. Ncoj mafa ltisk Sukolci bal prec tlela pr Laju- vic; zatu sa nas puslal tud iz bagerlam na kuludvor goste čakati; ke pa nubenga ni, je pa glih prou, de sa uni pršli, de sm mou saj kej za na bagerl naluzit, sej se uja zastoijn fural.«

Ke je en druh furman še šmartnska potuka iz jakula žauba naložu na soj bagerl, sma pa puskučil ke du pred musta, du Lajučuve ukrancane uštarije. Ke sa Sukolci zagledal mene pa potuka u bagerleh, sa začel na use kripile upit »na udar«, al tku nekok. Ke sm se jest bavv, de b me res ker na uplazu ke pu grb, mende zatu, ke sm se zastoijn pelu, sm se hitr splazu u uštarija in puklicu pu litra vina, pr te prložnast pa prec berte puvedu, pu kua sm prou za prou pršou u Litija in če m more dat on kašn svet.

»Ncoj uja ustal tle pr nas na sukolsem bale, de se uja mal untrhol- tal, ke prideja tud Sukolci iz Vač zdela enkat sem. Jutr se uva pa naprej u vine pumenila. Jest vem za enga tacga, de

usi Ltjani prauja, de se začne useli za Svibnam bliskat, kedr ga pijeja. Če jm u ta ušeč, uva pa naredla zajn.«

»Astn, če je tku, je pa prou; m pa na u treba deleč hodet pujn,« sm reku in se naredu kamot za miza. Tist hip je pa nastou uzuni pred uštarija en šunder in upitje: »Že greja, že greja!« In ke sm letu pred uštarija pugledat, ker greja, zagledam na cest ena ramunda, še čez kulen blatneh fantiču, ke sa caplal pu cest kokr purmani, kedr jh Hruvat na smn žene, ukul nh je pa skaku šumešter iz Vač, ke sa ga klical za Blagaj- nata, iz ena šiba in jh gnou preke oštari.

Kokr sa pa pršli te purmani, čm reči, Blagajniku Sukolci du uštarije, sa pa začel Ltjani neki nusove vihat in gudrat, kokr de b jm te Sukolci na bli ušeč, in še na bale ni mogl pridet u ta prava štimenga, dokler ga nisa mel zadost pud kapa.

No, men ni žou, de sm na ta su- kolsk bal naletu, sej čluev enkat use prou pride. Špas sm mou pa tud iz lti- ska gospoda in pa iz Sukolcem iz Vač, k sa znal pit kokr žoune. Muska je bla pa tud taka, de sa še mene začel pud- plati srbet in me nisa preh nehal, de sm se ene parkat iz šmartnska potuka zavrtu.

Boltatu Pepe iz Kudeluga.

Dnevne novice.

+ Nemška objestnost na Kranjskem. Iz Drage se nam poroča: Nenašitnost in hrepenenje, vse pometati v tevtonsko žrelo, ta lastnost se kaže pri Nemcih povsod, kjer to pleme živi v manjši ali večji množini. Pa tudi njihova bližnja žlahta je ravno taka. To so naši Kočevarji. Kar leže in gre, vse naj skoči v njihov hinder - hander. Saj smo že enkrat poročali, kako ta privandrana žlahta dela z nami Slovenci domačini. Pa njihovega nasilja ni konca ne kraja. Naš občinski urad je do cela nemška posest. Urađuje se tudi s slovenskimi strankami le nemško. Če gremo gledat proračun ali kaj enakega v občinsko pisarno, se nam pokaže vse v nemščini. Če pa povemo, da ne razumemo tega jezika, se nas smeši in zameta kot človeka nižje vrste. Razglasijo vsi nemški in sploh vse kar pride od občine. Če ne spolnimo ukaza, ker ga ne razumemo, se nam žuga z visoko globo. Tako so nam glede črne vojske, kdor se ne zgleda, žugali z 200 K kazni. Pa ponekod v celi vasi nobeden ne razume nemščine. Kak vspeh ima tako urađovanje občine, nam kaže tragičnokomičen dogodek zadnjih dni. Ukazan je bil zopet pasji kontumac. To se je razglasilo pri cerkvi, seveda le v nemškem jeziku. Poslušalci Kočevci in Slovenci so pa razumeli, da je kontumac preklican. Oboji so šli na to ta razglas praviť gospodaru, čegar »šekel« je zdihoval v tesni torbi. Gospodar je seveda verjel in psa opustil. Ko se je na to psina mirnim srcem veselil prostosti, ga nenadoma od strani zadene konjederčeva krogla. Gospodar se seveda pritoži, češ, da kontumaca ni več, a mož postave za pse mu pove, da je bilo nasprotno oznanjeno. Tako je pal nedolžni »šekelček« kot žrtev blažene nemščine. To je en pasji slušaj, pa drugih je še več. Občinske volitve za Travo se bližajo, zato rinejo iz občine vse, kar mislijo, da jim ne bo hodilo takrat prav. Tako ne priznajo moža Slovenca za občana, ki je v občini rojen, posestnik že 24 let, bivši občinski odbornik, katerega je že glavarstvo priznalo za občana, a sedaj ga rinejo ven. Drugi zopet rojeni na Hrvaškem, pa že zdavnaj sprejeti v občinsko zvezo, pa se jih izriva, ker so one listine zgorele v obč. uradu. Seveda to vse zato, ker so možje Slovenci in nočejo voliti Nemce in njih poturice. Pri svojih somišljenikih pa seveda niso tako natančni. Baj mislijo na Travi razpisati volitve, predno pridejo naši domov, da bodo ostali še naprej na stoličku. Kako naj si toraj sedaj pomagamo? In koliko je še drugih nasilstev! Nemške nasilnosti tudi na Kranjskem presejajo že vse meje!

+ Izjava. Župljani iz Železnikov so nam poslali izjavo, v kateri obsojajo dopisnika, ki je v »Gorenjcu« trdil, da je železniški gospod župnik »osamljen in da so duhovniki črna kuga«, ter izjavljajo, da stoje zvesto in neomajno svojemu gospodu župniku na strani. Podpisov je na izjavi 421, ki so na razpolago v našem uredništvu. — To pač kaže, da železniški g. župnik ni osamljen, pač pa da postaja vedno bolj osamljen v Železnikih »Narodov« in »Gorenjčev« liberalizem.

+ Izpremembe v duhovščini. Č. g. Frančišek Vranjanc, dosedaj župni upravitelj v Završju in Istri, pride kot duhovni pomočnik k Novemu svetemu Antonu v Trst. Župnijo Završje bo oskrboval excurrando (to se pravi, le zahajal bo včasih tja) č. g. Klun Matvež, župni upravitelj v Kastanji. Č. g. Ferdinand Stadler je imenovan za duh. pom. v Jelšanah.

+ Mladeniški tečaj v Gorici se prične v ponedeljek 21. t. m. ob 9. uri dopoldne. Udeleženci, ki mislijo cel čas biti pri tečaju, naj se po možnosti zgledajo poprej v S. K. S. Z. Predavanja splošne vsebine se bodo vršila zvečer, da bo tudi drugim članom naše organizacije dana prilika, poslušati jih. V ponedeljek zvečer ob 6. uri predava dr. Srebrnič o temi: Pomen značaja v javnem življenju; v torek ob 6. uri predava Fr. Terseglav o namenih naše organizacije in njenih nasprotikih, v sredo zvečer S. Premrou: Socialna stran združništva; zvečer ob 8. uri veliko skioptično predavanje; v četrtek ob 6. uri zvečer predava dr. Srebrnič o disciplini; v petek zvečer ob 6. uri V. Remec: Položaj našega ljudstva nekdanj in sedaj; ob 8. uri zvečer dr. Breclj: Zdravje in mladina. — Predavanja in vaje se udeležencem razgledajo v začetku tečaja. K tem predavanjem in vajam nimajo pristopa drugi ko tisti, ki se izkažejo z društvenimi legiti-macijami. — Skioptično predavanje o krasotah in zanimivostih goriške dežele v sredo zvečer je javno.

+ Splošni avstrijski shod katoliškega ženstva se bo vršil od 29. marca do 2. aprila na Dunaju.

+ Jihoslovanski ministr. Jak se »Slovenec« doviđa, byl nejvážnějším kandidátem na křeslo jihoslovanské dr. Ivan Tavčar. Od projektu toho však nejvyšší kruhy v poslední chvíli však nejvyšší kruhy v poslední chvíli upustily, poněvadž byly upozorněny na příliš radikální řeč, kterou kdysi měl dr. Tavčar v Postojně. — Tako čitamo črno na belem v nekem češkem listu. »Slovenčev« dovtip je na Češkem rodil gos.

+ Za kapitularnega vikarja v Trstu je izvoljen č. g. monsignor dr. Frančišek Petronio.

— Prvi ricmanjski župnik. Dne 23. februarja bo veleč. gosp. Frančišek Jedrejčič na škofiji po cerkvenih predpisih umeščen ali inštaliran na župnijo Ricmanje. Kdaj se gospod župnik preseli na svojo noyo župnijo, ni še znano.

— Dečka ustrelil. Karol Jakob, 15 let stari kajzarjev sin pri Dev. Mariji v Polju, si je kupil flobert-pisto. Dne 7. januarja t. l. je prišel v vežo Benčinove gostilne, kjer je ravno držala domača dekla triletnega Albina Benčina za roko. Jakob je hotel poskusiti pistolo in je iz bližine mereč na otrokovo glavo sprožil, misleč, da je nabasal slepo patrono. V resnici pa je bil projekt v patroni, ki je zadela dečka v čelo, da je na mestu umrl. Zaradi te nepredvidnosti se bo moral pokoriti Jakob tri tedne v strogem zaporu.

— Dvorni svetnik Pattay v Pulju. Iz Pulja poročajo: Sem je dospel g. dvorni svetnik Pattay nadzorovati tukajšne poštne urade. Skrajni čas je že da se vendar enkrat kdo zmeni za te neznosne razmere kakoršne vladajo tu, posebno na glavni pošti. Upati je da bo g. dvorni svetnik vendar uvidel da se v takem skrajno zane-marjenem poslopu v kakoršnem je nastanena tukajšna glavna pošta, ne da več shajati. Ravno tako je upati da se bo g. dvorni svetnik zanimal tudi za službene razmere katere so ravno tako slabe če ne še slabše kot lokalne. Nujno je svetovati, da se takoj vsaj najpotrebnejše ukrene da ne dobimo zopet žrtve na oltar službe.

— Po vipavski železnici se je v mesecu decembru vozilo 11.200 oseb. — Goriški tramvaj je v teku decembra prevozil 94.414 oseb; dohodkov je imel 10.364 kron.

— Prvo polletje na idrijski državni realki so končali in kakor čujemo jih je veliko padlo. Natančnejih podatkov nimamo.

— Šmartno pri Litiji. V nedeljo 20. II. popoldan bo predaval v izobraž. društvu č. g. kanonik Sušnik. Vsi ki se bojite nevarne zvezde »repatice« pridite poslušati, da bode te zvedeli, koliko je resnice na raznih govoricah, ki se širijo o njej po naši okolici.

— Litija. Prihodnjo nedeljo bo predavanje v našem k. sl. izobr. društvu za tovarniške delavce in posle. Tudi prijatelji delavskega stanu se vljudno vabijo k predavanju.

O šišenski vodovodni zadrugi je »Slovenski Narod« v svoji šte. 38. zopet naklobasal cel kup laži. Mi mu odgovarjamo za sedaj samo to, da so vsa njegova očitanja in obdolžitve neresnične in mu povemo, da se bo cela zadeva pravočasno obravnavala javno; takrat pa bodo šišenski liberalni hujškalci zopet postavljeni pod kap.

— Znamenit izum Hrvata. Vladko Ferenčina v Zagrebu je iznašel rešilni plavalni pas, s katerim se je nemogoče potopiti. Pas drži na površini vode 150 kilogramov teže, torej drži tudi človeka, ki ne zna plavati. Iznajdba je zelo znamenita, a uporaba te nove vrste pasu zelo enostavna.

— V Žužemberku bo nadomestoval obolelega g. kaplana č. g. Rih. Zajc.

— Konj je ubil 40 let starega posestnika Franceta Dima iz Hudeje, občina Trebnje.

— Hrvaškemu gledališču v Osijeku zgrade novo poslopje.

— Za rednega člana srbske akademije v Belgradu je imenovan g. dr. K. Strekelj, vseučiliški profesor v Gradcu.

— Pravoslavni Hrvat bo ime listu, katerega namerava izdajati hrvaška čista stranka prava. Na zadnjem strankarskem zboru te stranke je to predlagal pravoslavni kmet Mile Petrovič, ki je prinesel seboj tudi tozadevne izjave mnogih pravoslavnih kmetovalcev. Ostro je govoril proti srbskim agentom iz Belgrada.

— Pri rudniški nesreči v Ameriki ponesrečeni Slovenci. Iz Komende nam poročajo: Svoječasno ste poročali o veliki nesreči, ki se je primerila v rudokopih v Primeru Collo. v Zjedinjenih državah Amerike. Sedaj prihajajo dan na dan tragična poročila o ponesrečenih žrtvah svojem v staro domovino. Čital sem par takih listov, ki popisujejo to grozno katastrofo, ki je tirjala tako veliko število žrtev. Na podlagi teh listov priobčujem sledeče: Nesreča je nastala vsled vnetja plinov dne 31. januarja t. l. ob pol 5. uri popoldne.

Žrtev so našli 150, med temi pa je polovica Slovencev, in to po večini mladih, krepkih ljudi od 17 do 30 let. Med ponesrečenimi jih je zelo veliko iz kamniškega in kranjskega okraja. Komenčana sta dva, in sicer: Jernej Kern iz Brega, ki je bil že dolgo vrsto let v Ameriki, in Jože Pibernik, mlad mož iz Klanca. Ta se je preteklo leto oženil in pred kakimi desetimi tedni zapustil mirni domači krov ter odhitel za dvomljivo srečo — po nesrečo v Ameriko. Iz bližnje občine Lahovce je znanih doslej šest žrtev, in to sami krepki, mladi, delavni ljudje. Brata Ivan in Mihael Slanovec, prvi okrog 23, drugi 17 let star ter 20-letni Anton Bragant, poslednja dva sta odpotovala v Ameriko pred desetimi tedni. Dalje 26-letni oženjeni Janez Kosernik, zapustil je v Ameriki ženo in otročiče, ter 25-letni Franc Omers in 24-letni Janez Lipar. Trupla nekaterih ponesrečen- cev so bila grozno razmesarjena, tako bratov Slanovec, lastni brat, ki je ostal živ, ju ni mogel drugače spoznati, kakor po čevljih, koji so bili na njemu znani način izgotovljeni. Ponesrečencu Piberniku iz Klanca je bila odtrgana glava. Dva ponesrečenca iz Lahovc sta se vračala že iz jame in sta bila blizu izhoda, kar ju grozni puh vrže nazaj v globel, kjer sta se zadušila, brez da bi bili njuni trupli kaj razmesarjeni ali ožgani. Po nesreči so se vršili pogrebi; enkrat so spremljevali 17 trupel, med temi vseh šest ponesrečenih Lahovcev. — Pretresujoča so taka poročila in navdajajo slehernega, ki jih čita, s sočutjem do ubogih žrtev in njihovih svojcev. Ali nehoti se vriva človeku vprašanje, ki sili samo na jezik: Ali je treba? — Žalibog, ljudstvo naše hiti za zlatim teletom v tujino, v nesrečo in pogubo. In kako redki so oni, katerim je Amerika prinesla ono, kar so si obetali. Marsikje manjka gospodarja, kar se v Ameriki dobi, pokriva le za silo ono, kar gre doma pod zlo. Delavne moči, o njih niti ne govorimo, vsaj bomo imeli kmalu vasi, v katerih niti en gospodar ne bo imel hlapca, dočim so bili pred par desetletji še na vseh večjih kmetijah po eden ali dva. To so dejstva, v katerih se zrcali vse zlo našega kmetijskega gospodarstva!

— Vpokojen je na lastno prošnjo župnik dr. J. Mauring.

— Promoviran je bil včeraj na praškem vseučilišču g. Ivan Lah za doktorja filozofije.

— Umrla je v Dobropoljah znana cerkvena dobrotnica Ana Znidaršič iz Podgorice. Pogreba so se udeležili: Marijina družba z zastavo, požarna bramba in Orli v kroju s svojo zastavo. Pevski zbor pod vodstvom g. pevovodje J. Štrukelj je zapel tri žalostinke. Sveti naj ji večna luč!

— Umrl je v Ložu g. Karol Semen, sin davčnega upravitelja.

— Iz Kranja. V nedeljo, dne 20. februarja t. l., se bo igral prvič »Krivo-prisežnik«, narodna igra s petjem v treh dejanjih (v sedmih slikah, spisal Anzengruber. Pri predstavi bode iz pri-jaznosti sodeloval ženski zbor društva »Kranj«. Začetek ob 7. uri, konec po 10. uri. Snov igre je vzeta iz navadnega življenja narodovega, je velezanimiva in pretresljiva. Slavno občinstvo bo imelo priliko, občudovati prednosti našega moderno urejenega odra. — V četrtek, dne 17. februarja, zvečer ob pol 8. uri je predaval g. dr. Jos. Debevec o svojem zanimivem potovanju po Grškem. Predavanje je bilo jako dobro obiskano. Več o tem izpregovorimo prihodnjč. — Telovadni odsek našega društva precej dremlje. Bratje Orli, vzdromite se vendar, ne bodite tako zaspani! Sicer je bila dosedaj velika dvorana res precej okupirana — delal se je oder, slikale so se kulise — a odslej je krasna telovadnica zopet prosta. Zatorej, bratje, na noge, na delo! Zavedajte se svoje imenitne naloge, katero morate vršiti v prosep slovenskega naroda! Na zdar! — Par mesecev že tudi spi »Dekanjski odbor«, ki se je po nasvetu S. K. S. Z. ustanovil — sicer samo provizorično — da tesneje združi izobraževalna društva kranjske dekanije, jih bolje organizira, po-živi njihovo delovanje itd. Ustanovil se je že pred božičem, a še do danes ni dal znamenja življenja. In vendar je ravno v kranjski dekaniji zelo, zelo potreben delaven odbor.

— Živinorejski in mlekarški tečaj na Grmu. Podpora za ta tečaj, ki se vrši 22. in 23. februarja, dobijo le tisti udeleženci, ki so jo potrebni in so se za njo priglasili. Za podpore se plača železnična vožnja iz Novega mesta in hrana za dva dni, po 2 K na dan.

— »Matica Slovenska« razpisuje s tem službo društvenega tajnika. Prošnjam je priložiti curriculum vitae ter se je prosilec izkazati s splošno izobrazbo in s pisarniško izvež-

banostjo. Služba se odda izprva provi-zorno ter je združena z letno plačo 1800 kron. Prošnje naj se vložijo pri »Matici Slovenski« v Ljubljani do 10. marca t. l., a služba je nastopiti po imenovanju čim najpreje. — Za »Matico Slovensko« dr. Ilešič.

— Umestna sklepa. Iz Velike Doline se nam poroča, da je občinski odbor soglasno sklenil, da mora imeti županstvo izključno le slovenske pečate in mora do cela slovensko urađovati. Občinski odbor je tudi izjavil, da proti »Slov. Narodu« z dne 22. januarja t. l. v zadevi dolenskega cvička — z vsem ogorčenjem obsoja tako pisavo, ker silno škoduje vinogradniku pri gospodarstvu in se tudi nikakor ne strinja ta pi-sava z resničnostjo.

— Nov brivski mojster na Vrhniki Na Vrhniki se je nastanil nov brivski mojster Gjuro Cekulič. Svojo obrt bo izvrševal v hiši gospoda Klemenčiča. Priporočamo ga najtopleje!

UPOR GRŠKE MORNARICE.

Grška mornarica se je zopet uprla in zapustila Pirej. Kralj si že ne vé več pomagati in sklicuje obiteljski svet.

SOLUN UTRJEN.

Turški generalni štab je sklenil Solun utrđiti.

TURŠKI POSLANIK POKLICAN V CARIGRAD.

Turški poslaniki na Dunaju, v Parizu, Peterburgu in Sofiji so poklicani v Carigrad.

Koroške novice.

+ Žalostne vesti iz Koroške. Pri zadnjih občinskih volitvah so zmagali v velikovškem sodnem okraju nemški nacionalci v občinah Grebinj, Ruda, Radiše in Vobre. Volitve se vrše z goljufijo in vsem nemškim pritiskom. Le na ta način zmagaujejo nemškutarski liberalci. Ravnotako se poroča tudi iz Pokerskaveš v celovškem okrajnem glavarstvu, da so pri občinskih volitvah podlegli Slovenci.

— Živinorejsko zadrugo so ustanovili v Celovcu dne 10. t. m. slovenski živinorejci. Za predsednika so izvolili g. poslanca Franca Grafenauerja. Isti dan se je tudi konstituiral koroški podobor »Zadružne zveze« v Ljubljani. Koroška podružnica »Zadružne zveze« ima svojo pisarno v hiši Mohorjeve družbe, Vetrinjsko obmestje 26, I. nadstropje.

— Pijana vojaška patrolja. Na pustni torek je prišla v hotel Grömmmer v Celovcu k maškaradi vojaška patrolja pešpolka št. 7. Poveljnik je vstopil v plesno dvorano z vrčkom piva v roki, s smokod v ustih in z nasajenim bajonetom. Stražnik Triplat, ki je bil tam v službi, je opomnil poveljnika vojaške patrolje, da to ne gre, ta pa je stražniku štirikrat naznanil aretacijo. Sled-nič so ga postavili na prosto gostje. — Mestna policija je naznanila zadevo postajnemu načelniku.

k Umrl je v Celovcu računski podčastnik c. kr. domobranskega pešpolka št. 4 g. Ivan Radkovič.

VELIKE DEMONSTRACIJE NA BUDIMPEŠTANSKEM KOLODVORU.

Na Ogrskem so imeli te dni zani-miv proces, ki je bil nekoliko podoben Steinheilovemu v Parizu. Marija Haverda je imela bogato mater, s katero pa je živila v sovraštvu in ki ji je odtegnila vsako podporo. Nekega dne pa je ljubimec Haverde, neki Janossy, ustrelil zahrbtno njeno mater. Tako je Haverda podedovala 200.000 kron, ali pa mogoče še več. Janossy je priznal, da je ustrelil Haverdino mater, ali da ga ni k temu činu pregovorila Haverda. Porotniki so rešili pred sodiščem morilca in njegovo ljubimko, ki je bila obtožena, da ga je prisilila k umoru. — Časopisi so poročali, da bo došla Haverda v Budimpešto. V Szegedinu jo je občinstvo sprejelo na kolodvor z burnimi ovacijami. Ko se je včeraj popoldne pripeljala ob 2. uri v Budimpešto, je bilo zbranega na kolodvoru vse polno občinstva. Že ko so ljudje opazili v železniškem vozu zagovornika Haverde, Lengyela, so se čule razne povske. Ko pa je stopila Haverda iz voza ter je korakala med občinstvom s smehljajem na ustnah, so naenkrat izbruhnile burne demonstracije proti njej. Ljudje so jo psovali z morilko in raznimi čednimi priimki. Ljudstvo je bilo tako razkačeno, da bi Haverdo linčalo, ako bi ne bilo policijskega šefa in policijskih organov, ki so skrili Haverdo na peronu v neko stranišče in postavili pred vrata stražo. Občinstvo ni vedelo, kam je Haverda izginila. Policija je zahtevala ojačenja, a vse to ni moglo ukrotiti besnega občinstva, ki je zahtevalo hrupno, naj se mu izroči Haverda. Celi dve uri so ljudje oble-

gali kolodvor, na kar so se razšli. Šele potem je mogla spremiti policija Haverdo v »Hotel Hungaria«. Ravnatelj hotela pa je izjavil, da je ne sprejme, in ker je Haverda uvidela, da ne dobi nikjer drugod stanovanja, se je nastanila v hiši nekega svojega odvetniškega zagovornika.

Štajerske novice.

Š Izpred upravnega sodišča. Kakor se nam poroča, vršila se je dne 17. t. m. pred upravnim sodiščem na Dunaju razprava o pritožbi sanitetnega distriktnega odbora v Brežicah in dr. Sirašek-a, zastopanih po državnem in deželnem poslancu dr. Ivanu Benkoviču proti odloku deželnega odbora štajerskega, (katere korporacije je zastopal dež. odbornik štajerski dr. Link.) Pritožba je bila proti odloku s katerim se je razveljavil sklep okrajnega zastopa v Brežicah z dne 9. marca 1903 glede imenovanja dr. Siraška za distriktnega zdravnika. Pritožba je bila sicer zavrnjena kot neutemeljena, vendar pa ta razsodba v glavnem na celi stvari nič ne more izpremeniti. Toliko v pojasnilo, da ne bode preveliko upitje v nemškem Jeruzalemu.

Š Č. g. Janko Munda pri Sv. Joštu na Kozjaku je na smrt bolan. V sredo je bil že previden. Priporočila se sobratom v molitve.

Š Sv. misijon pri Kapeli pri Radenjih od 20. februarja do 2. marca bodo vodili č. oo. kapucini Hasemali Lacko, Čirič Benko in Reberc Janko iz Lipnice.

Š Drzen napad v tobačni prodajalni. Iz Konjice se poroča 17. t. m., da je prišel zvečer 46letni oženjeni rudar Anton Vivod v tobačno prodajalno Karola Peindla ter je zahteval smodke. V prodajalni je bila samo 12letna hčerka Peindlova. Naenkrat je zagrabil Vivod deklico za roke in se hotel polastiti denarja v predalu prodajalne mize. Na klicanje je prihitel Peindl, ki je rešil otroka in pustil aretovati napadalca, ki so ga izročili sodišču. Deklici je raztrgal celo rokav.

Čudna telovadba. Vodja Costove prodajalne za milo, Costa ml., je skočil v nedeljo zjutraj s prvega nadstropja na Jožefov trg. Mož se ga je baje precej nalezl in je delal doma nekoliko vratolomne proste vaje. Odpeljali so ga z rešilnim vozom v bolnišnico, ker se je precej poškodoval.

Ljubljanske novice.

Ij Jutri na občni zbor S. K. S. Z. Vse članice in člani S. K. S. Z. opozarjamo, da se vrši jutri ob 10 uri dopoldne v društveni dvorani občni zbor S. K. S. Z. Udeležite se vsi občnega zbora, ki bo podal lepo sliko o velikem izobraževalnem delu naše S. K. S. Z.!

Ij O ugašajočem polumescu predava prihodnji terek v S. K. S. Z. državni in deželni poslanec dr. Ig. Žitnik. Začetek ob pol 8. uri zvečer. Vstop vsakemu prost.

Ij Pouk v klavirju in solopetju pri »Ljubljani«. Odboru »Ljubljane« se je posrečilo dobiti odlično učno moč v osebi profesorice gospice Jarmile Gerbičeve. Poučevala bo klavir in solopetje ter sprejema gojenke in gojence v soboto, 19. t. m. in v ponedeljek, 21. t. m. zvečer od 6. do 7. ure v prostorih »Ljubljane«, hotel »Union«, vhod iz Frančiškanskih ulic, I. nadstropje na desno.

Ij Prestolonaslednik mimo Ljubljane. Danes zjutraj ob en četrt na 4 se je peljal iz Dunaja skozi Ljubljano na otok Brioni nadvojvoda Fran. Ferdinand.

Ij Za »Dijaško kuhinjo v Ljubljani«. Pisarna dr. Vladislava Pegana od Josipa Mesojeđa iz Kolenčeve vasi plačana globa 20 K, ker mu je g. Karl Ferkulj odpustil žaljenje.

Ij Ljubljanski mestni trotoar in Hribarjevi »pljunice«. Kdor je imel priliko, da je obiskal razna druga, četudi manjša mesta, mora odkrito priznati, da tako zanemarjenih uličnih hodnikov ni kmalu najti po svetu; ob slabem vremenu moraš gaziti po blatu, stopati v luže, da si takoj do kolena z blatom oškropljen ter izgledaš kakor da bi gazil po kaki gorjanski vasi ali pa da že teden dni nimaš osnažene obleke, ne obuval. Naš župan te grde luže po trotoarjih imenuje »pljunice«, in ne vé, ali bi se jezil ali smejal ljudem, ki se zgražajo po časopisih nad tako zanikrnostjo mestne uprave. Že leta je večina naših uličnih hodnikov v tako zanemarjenem stanju, da mora ptujec, ki vidi to nesnago, nehote misliti, da v našem mestu vlada že takaka beračija, da niti denarja več ni za nujne poplave. V mnogih ulicah že par let hodnikov prav nič niso popravili, pustili se vse pri starem, dasitudi bi ne stalo mnogo, ako bi se semtertje vršila mala popravila. Prav živo se še spominjamo odličnega župana Ambroža,

ki se je resno zanimal za mesto, osebno se je prepričal o potrebnih popravah po mestu, kamor si šel, skoraj povsod si ga srečal, tako da se je o njem govorilo, da je prvi na cesti in da gre zadnji k počitku. Seveda očka župan Hribar vseh teh luž, vse te nesnage, ki se nahaja po razdrapanih uličnih hodnikih, ne vidi in tudi videti ne more, kajti prav prijetno se vozi v svoji kočiji ter ne more opaziti, kako morajo hoditi pešci po lužah stolnega mesta Ljubljane, po tisti nesnagi, katero on imenuje »pljunice«. Ako bi se vsako leto le nekoliko teh razdrapanih in razbitih uličnih hodnikov popravilo, bili bi že zdavnaj v takem stanju, da bi se vsaj ptujci ne škandalizirali nad brezbrzičnostjo mestne uprave. Vsako leto se izkazuje, da so lepe tisočake izdali za ulice in trge, a vidi se le malo popraviljanja in mora se vsakdo čuditi, kam so se vendar zabili tisti tisočaki, ko so vendar hodniki tako zanemarjeni. Torej gospod župan, oglejte si vendar enkrat ob slabem vremenu naše ulične hodnike, idite peš, in videli boste, da se ne more govoriti o »pljunicah«, temveč da hodite po lužah, polnih blata in nesnage.

Ij V poduk županu Hribarju. Piše se nam: Dovolite, gospod urednik, da na izjavo gospoda župana: zvišanje mestnih doklad stane samo 2-26 %, odgovori star liberalce, kateri je našega občinskega gospodarstva popolnoma že sit, sledeče: državni davek znaša 22-74 %, mestne doklade do zdaj 25 %, to je 5-69 %, deželne doklade 40 %, to je 9-10 %, vojaških nastavitvev okoli 2 %, skupaj 39-53 %. Od 100 kron kosmatih dohodkov je torej 39 kron 53 v davka. Če hišni posestnik zaradi 10 %-nega zvišanja (to je 2-27 % od državnega davka) strankam stanarino za 2-27 % zviša, rastejo v tej meri tudi drugi davki. Prosim, gospod župan, izračunajte! — Jaz mislim pa, ako bi naš občinski svet ne vtikal nos v vse nepotrebne reči, kakor so na primer: hotel »Tivoli«, nepotrební magistratni svetniki »extra statum«, velikanske potrate pri mestnih zgradbah (Mestni dom, Jubilejski most itd.), mestni dekliški licej, zavod »Mladika« za nobel fraje itd., potem bi ne bilo treba doklad, ki tarejo najbolj revne stranke, zvišati. Opomnim samo, da tista »nobelšola«, ki se zove licej, davkoplačevalce na leto več stane kakor 50.000 kron.

Ij Pri poročilu šentpeterskega prosvetnega društva so pomotoma izostala imena predavateljev: Predavali so gg. Franc Zorko, kaplan, trikrat; ravnatelj Remič, prorektor Dermastia, deželni odbornik prof. Jarc, Franc Terseglav, dr. Debevec, profesor Franc Štele.

Ij »Dramatično društvo« in slovensko gledališče. Kakor se nam poroča od jako verodostojne strani, nima v tej sezoni »Dramatično društvo« s slovenskim gledališčem prav nič opraviti; v slovenskem gledališču je zdaj od mestnega občinskega sveta kot ravnatelj z letno plačo 7200 K nastavljeni g. Govekar absolutni gospodar. »Dramatično društvo« torej za vse, kar dela ta gosp. ravnatelj v slovenskem gledališču, ki je last dežele Kranjske in kjer ima deželni odbor prvo in zadnjo besedo, nikakor ni odgovorno. Čudimo se pa, da »Dramatično društvo« ni to pravočasno naznanilo kompetentnemu faktorju, to je deželnemu odboru.

Ij Slovensko gledališče. Danes zvečer je benefica na korist opernemu tenorju g. Alojziju Fiala. Pojo Verdi jevega »Trubadurja«. V vlogi grofa Luna poje kot gost g. Marko Vuškovič iz Zagreba. — Jutri popoldne opereta »Ločena žena«, zvečer »Trubadur«. — V terek Kadelburgova »Črni madež«.

Ij Ravnatelj tobačne tovarne in socialni demokratje. Pred nekaj dnevi so bile volitve v bolniški odbor tobačne tovarne. Krščansko-socialni delavci so dobili nad 1700 glasov, med tem ko so socialni demokratje s svojimi 400 glasovi propadli. Ampak ravnatelj tobačne tovarne je brihtna glava. Mož je lepo imenoval po pravilih v bolniški odbor šest članov, in sicer samih socialnih demokratov. To je pa pravičnost; torej krščansko-socialna stranka, ki ima okoli 1700 volivcev, ima ravnotoliko zastopnikov kakor socialni demokratje. Drugič bodo socialni demokratje še bolj pametno naredili, če niti volit ne pridejo; saj jim bo že ravnatelj pomagal na ta kunšten način, kakor letos. Gospod ravnatelj pa naj bo prepričan, da to ni zadnja beseda v tej zadevi! Krščansko delavstvo bode takemu protežiranju socialne demokracije od strani ravnateljstva že primer-no posvetilo.

Ij Roditeljski sestanek. Na c. kr. II. državni gimnaziji se bode vršil v terek, dne 22. februarja, ob 6. uri zvečer v telovadnici 3. roditeljski sestanek s predavanjem č. gosp. župnika Janeza

Kalana o alkoholizmu in njegovi škodljivosti s posebnim ozirom na srednješolsko mladino. K temu sestanku ravnateljstvo uljudno vabi starše, njih namestnike in prijatelje naše srednješolske mladine.

Ij Musica sacra. Jutri, drugo postno nedeljo, se bo pri veliki maši ob 10. izvajalo v stolnici sledeče: Missa in A-moll, zl. Pompeo Canniciari, graduale »Tribulationes«, zl. Ant. Foerster, ofertorij »Meditabor«, zl. dr. Fr. X. Witt.

Ij Zavod na Rakovniku. Jutri, v nedeljo, dne 20. t. m., popoldne ob pol štiri se vrši v svetišču Marije Pomočnice slovesen shod v spomin 22. obletnice smrti častiljivega Don Boska. Po poročilu vč. g. dr. Janežiča, predsednika sotrudstva, nastopi vč. g. I. Doberšek, župnik iz Sevnice ob Savi. Vstop je vsem prost.

Ij »Društvo odvetniških in notar-skih uradnikov za Kranjsko opozarja vse svoje p. n. člane na današnji občni zbor, ki se vrši ob 8. uri zvečer v hotelu »Štrukelj« v Kolodvorski ulici.

Ij Tovorni promet bode v ponedeljek in terek pri Starem strelišču zaprt. To vznikom na znanje.

Ij Aretovala je včeraj mestna policija 8 oseb, in sicer 1 zaradi suma tatvine, 1, ker si je bil v pijanosti postlal na ulici, 3 zaradi beračenja, 1 brez sredstev, 2 pa, ker imata za mesto prepovedan povratek.

Ij Poštenjak. Včeraj je v neki tukajšnji trgovini nek neznanec kupil mazilo za čevlje ter plačal z bankovcem za 20 K. Ko je drobiž pobral in odšel, je med tem trgovec pustil bankovec na mizi in se zaposlil drugod. Kupec pa se ni bil pri vratih, ko ga trgovec pokliče nazaj, češ, da mu mora še iz bankovca odšteti drobiž, za katerega je bil pa med tem časom pozabil, da ga mu je bil že dal. Kupec je potem kupil še neko malenkost, trgovec je pa računal poleg mazila še to ter mu še enkrat odštel iz bankovca drobiž, katerega je neznanec urno spravil in odšel. Šele po njegovem odhodu je trgovec opazil, da je sedel na lep.

Ij Usposobljenostne preizkušnje za obče ljudske in za meščanske šole se prično pri izpraševalni komisiji v Ljubljani v petek dne 15. aprila 1910. ob 8. uri na učiteljsku. Pravilno opremljene prošnje za pristup k usposobljenosti preizkušnje je po predpisanem službenem potu pravočasno vložiti tako, da bodo do 9. aprila v rokah izpraševalne komisije.

JUNAŠTVO DVEH KATOLIŠKIH DUHOVNIKOV.

Znano nam je, kako velika povodenj je letos v mesecu januarju in prve dni februarja preplavila Pariz in okolico. Tako velike povodnji že ni bilo od l. 1802. sem. Zdaj so naznanjeni podrobnosti o posameznih junaških rešitvah. Vas Bry-sur-Marne je bil tako naglo od valov preplavljen, da so ljudje morali hitro hišo zapustiti. Le ena družina obstoječa iz očeta, matere in osmero otrok, ni mogla valovom ubežati, ter je morala hitro na bližnja drevesa splezati. Tukaj so torej čepeli premočeni od dežja, lačni in premrazeni. Glasno so vpili na pomoč, pa njihov glas se je zgubil med šumenjem valov. Na vse zadnje so jih ljudje opazili. Pa kdo jih more rešiti? Mnogi vrli pomorščaki, ki so prihleti semkaj od morske obali in z veliko požrtvovalnostjo delovali na rešitvi ljudi, so ležali utrujeni ter niso mogli onih 8 ljudi iz dreves rešiti. Tedaj je sklenil ondotni župnik, pomagati onim ponesrečencem. Za svoj načrt pridobil je svojega kaplana in nekega vaščana. Pogumno so odrinili z gugajočim se čolnom od brega ter veslali v deroče valove proti nesrečnim, ki so se s svojimi na pol zmrznjenimi rokami krčevito za veje držali. Neizrekljiv je bil njih trud, pa vspešen: posrečilo se je namreč onim trem rešiteljem celo družino v čoln spraviti in silno razveseljeni so župnik in in njegova dva sotrudnika vesljali proti suhi zemlji. Slava vrlim možem pred svetom, ali še večje plačilo je pred Bogom!

DOPOLNILNE DEŽELNOZBORSKE VOLITVE V DALMACIJI.

Dne 14. t. m. so se vršile v Konavlih dopolnilne volitve v dalmatinski deželni zbor, ker je svoječasno deželni zbor razveljavil izvolitev Vukoviča, ker ni imel volilne pravice. Pri sedanjih volitvah ste si bile nasproti dve skupini: samostalna organizacija hrvatske stranke in pravaši. Izvoljen je bil z večino 71 glasov pravaš učitelj Nikola Skurić.

Telefonska in brzajavna poročila.

PARLAMENTARNI POLOŽAJ.

Dunaj, 19. februarja, Poljaki se sedaj odkrito in oficielno izjavljajo za rekonstrukcijo kabineta, a ne zato, da bi se odstranilo sedanje ministre in jih nadomestilo z drugimi osebami, ampak kot logično posledico nove parlamen-

tarne večine, ki naj se stori. »Slovanska Unija« pa hoče takojšnjo rekonstrukcijo, Poljaki pa kot logično posledico nove večine. V tem oziru se bodo sedaj vršila pogajanja med vlado, Poljaki, »Slovansko Unijo« in Nemci.

DR. LUEGER PREVIDEN.

Dunaj, 19. februarja. Ako tudi ni momentano nobene nevarnosti za dr. Luegerja in se bolnik znatno bolje počuti, je vendar dr. Luegerja na njegovo lastno željo izpovedal opat Schmolk in ga obhajal. Lahen spanec pri bolniku smatrajo zdravniki za jako dobro znamenje, tembolj ker spanec ne povzroča več morij. Kadar se dr. Lueger zbudi, se pri polni zavesti pogovarja o občinskih zadevah. Izrazil je tudi željo, naj mu čitajo časopise. Dopoldne je bolnik zaužil skledico juhe, sploh bolnik zauživa zadostno hrane. Permanentno službo so zdravniki opustili. Danes dopoldne je cesar vprašal o razvoju bolezni ter je naročil, naj se mu večkrat na dan telefonično poroča. Tudi nadvojvode so poslali vprašat, kako se počuti bolnik. Temperatura pri bolniku je 37,4, žila 72.

OBSTRUKCIJA V HRVAŠKEM SABORU.

Zagreb, 19. februarja. Hrvaška čista stranka prava (pristaši dr. Fran-ka) grozi, da bo v hrvaškem saboru obstuirala Nikoličovo volivno reformo, po kateri bi preveč narastel vpliv Srbov.

USTANOVITEV NOVE VLADNE STRANKE NA OGRSKEM.

Budimpešta, 19. februarja. Za današnje konstituiranje nove vladne stranke je tu veliko zanimanje. Vsi hoteli so s tujci prenapolnjeni. Na cestah se vidi številne deputacije z dežele v narodnih nošah. Ustanovno zborovanje je napovedano za popoldne.

FRANCOSKI PARLAMENTARCI V PETERBURGU.

Peterburg, 19. februarja. Odposlaništvo francoskih parlamentarcev pod vodstvom barona Constans d'Estournelles je dospelo včeraj sem. Na postaji so jih vsprejeli zastopniki državnega sveta, dume in mestnega sveta. Slednji so jim naznanili, da je mestni svet dovolil 30.000 frankov za žrtve pariške povodnji. D'Estournelles se je zahvalil za vsprejem in darilo. Potem so posedli gostje v sani in se odpeljali v mesto. Med vožnjo so bili gostje predmet prisrčni ovacij od strani prebivalstva. V časopisju in v javnosti je poset napravil globok vtisek.

POTRES V BOLGARIJI.

Sofija, 19. februarja. Včeraj zjutraj ob 6. uri 11 minut so zaznamovali seizmografični aparati močan potres, čegar ognjišče bi bilo iskati v oddaljenosti 600 km proti vzhodu.

MOČAN POTRES.

Kaneja, 19. februarja. Včeraj zjutraj je bil tu močan potres, ki je trajal 14 sekund. Vrh minoreta se je odkrušil in razbil kupolo mošeje. Več zidov se je podrlo ter je mnogo poslopij poškodovanih. Poročila o škodi prihajajo tudi iz okolice. V Vanipetronu se je podrlo hiša in pokopala pod seboj šest ljudi.

COOK.

Šantiago, 19. februarja. Cook je tu. Izjavil se je, da se je odtegnil svetu in da piše znanstveno delo, v katerem bo dokazal, da je bil na severnem tečaju.

RADI ZASRAMOVANJA KATOLIŠKE CERKVE OBDOJEN.

Stuttgart, 19. februarja. Tu je bil znani kabaretist G ü r t l e r obsojen radi zasramovanja katoliške cerkve na en mesec ječe.

Skoz 20 let se je obnesla

Kathreiner Kneipp-sladna kava v vsaki družini vedno kot najizvrstnejši pridavek k bobovi kavi in kot njen nadomestek, kjer je bobova kava vsled njenega razburjajočega vpliva zabranjena. Za otroke ni zdravejšje kavinne pijače kot je čist Kathreiner.

Otroci uspevajo krasno.

Naročajte „Slovenca!“

Izpred sodišča.

Boj pri godovanju. Dne 16. t. l. je obhajal doma posestnik Anton Miš svoj god. Kakor v takih slučajih običajno, je povabil Miš več svojih prijateljev, vsi so bili židane volje, in da bi bilo veselje še večje, poslali so k sosedu Klopčiču po fanta Janeza Korinška, katerega je Miš svoje harmonike posodil, da bi bil kaj zaigral, in ker je bil ravno predpust, hoteli so se tudi malo zavrtiti. Janeza Mlakarja, 19 let starega delavca, je pa jezilo, da ni sedel med povabljenimi, zato si je izbral za izvršitev svojega namena delavca, 18 let starega Franceta Urankarja in 18 let starega Franceta Urbanija. Ko je igral Korinšek na harmoniko, pridržil se je Mlakar in godca vstavil, češ, da ne bo igral in da mora iti z njim, nakar ga je potegnil s seboj, da je s harmoniko padel. Posrečilo se je Mišu Mlakarja potisniti na prosto. Koj nato je nekaj priletelo v prvo okno, da so se šipe popolnoma razsule. Anton Miš je sicer šel vun, da bi razgrajala pomiril, Mlakar ga je vrgel na tla in vgriznil v desni kazalec. V tem sta pa prišla Mlakarju tovariša na pomoč in vsi so udarili po Mišu. Domači so prišli očetu pomagati a so dobili vsi lahke telesne poškodbe, na kar je vse v hišo zbežalo in so vrata zapahnili. Obdolženci so pa s poleni in drugim orodjem toliko časa po vratih zbijali, da so padle v vežo. Domačini so se prestrašeni umaknili v sobo, za njimi so pa obdolženci metali polena. Komaj da so zaklenili sobo, že so zapele šipe. Domači so z vso silo držali duri, a obdolženci so mahali po njih s sekirami in motikami, dokler jih niso vlomili. Ko so vrata odnehala, je Mlakar vrgel sekiro v sobo, vsi trije so se pridrevili v sobo in grozili navzočim. Mlakar je zgrabil harmoniko in jo vrgel ob tla, da se je zdrobila, nato je razbil en štefan, poškodovali so ognjišče in razbili en škaf. Obdolženci krivdo deloma priznavajo. Sodišče je vse tri divjake krivim spoznalo in obsodilo Mlakarja na dve leti, Urankarja in Urbanijo pa vsacega na 4 mesece težke ječe.

Ij Nezvest vajenec. Rudolf Letnar, 16 let star slikarski vajenec v Ljubljani se je učil pri tverdki Štefana Speletič. Mojster ga je pošiljal k tverdki Jelačin po razne barve in drugih za ta obrt potrebnih reči ter mu vsakokrat izročil denar. Fant je pa vse vzel na up, plačilna potrdila ponaredil, denar pa obdržal in ga zapravil. Vsega skupaj je poneveril 276 K 88 v., kar sam priznava. Za kazen je mu je naložilo 3 tedne ječe.

RUSIJA SE PRIPRAVLJA NA VOJSKO PROTI AVSTRIJI?

»Slowo Polskie« poroča: Rusija se pripravlja na vojno. Iz kazanskega vojne okraja se vojaki pomikajo v Moskvo, iz Moskve pa v Brzesk in Chelm. 120 oblegovalnih topov in topovi iz varšavske trdnjave so odpisani v Brzesk, kamor odrinejo tudi artiljerijski polki in kavalerija na Ruskem Poljskem. Štabni častniki se uče mažarsčine. Odgovornost za to poročilo nosi seveda »Slowo Polskie«.

VSTAJA V INDIJI.

V Jagdapuru je vstaja. Vstaši oblegajo mesto. Angleži so poslali v vstajsko ozemlje vojakov.

Dostikrat se naleti, da je za kakšno rano treba poiskati ali priporočiti dobro mazilo. Za to prav primerno in preizkušeno sredstvo, ki deluje antiseptično, hladi in lajša bolečine, je po vsej monarhiji predbro znano praško domače mazilo iz lekarne B. Fragnerja, c. kr. dvornega dobavitelja v Pragi. — Več v oglasu.

Pomanjkanje krvi.

Odstranite to trdovratno bolezen s **SCOTT-ovo emulzijo**, dokler ni prepozno. Kdor zavzije **SCOTT-ovo emulzijo** prvikrat, bode presenečen, kako hitro postanejo lica zopet cvetoča in polna in kako hitro se opazuje nov pogum in živahno življenje. Izrečno najbolj čiste sestavine pridejo k uporabi v

Scott-ovi emulziji

in po lastnem, SCOTT-ovem pripravljanju se iste izdelujejo v prijetno dišečo in lahko prebavno emulzijo. To je skrivnost številnih uspehov, ki se dosežejo s

Scott-ovo emulzijo na široko in daleč in se ista zavzije tudi pri pomanjkanju krvi.

Scott-ova emulzija

si je pridobila sloves za neprekosno vzor-emulzijo. Cena izvirni steklenici 2 K 50 v. Dobi se v vseh lekarnah.

Pristna le s to znamko — ribicem — kot garancijskim znakom SCOTT-ovega ravnanja!

Godovi prihodnjega tedna.

20. februarja, nedelja, 2. postna: Kvaternar, Eleverij, škof.
21. februarja, ponedeljek: Maksimiljan, škof, Eleonore kralj.
22. februarja, torek: Stol v. Petra v Antiohiji.
23. februarja, sredo: Peter Damjan, škof.
24. februarja, četrtek: Matija, ap. Romana, dev.
25. februarja, petek: Valburga, opat. Viktorija, muč.
26. februarja, sobota: Marjeta, Poncij, škof.

TRŽNE CENE.

Cene veljajo za 50 kg.

Budimpešta 19. februarja.

Pšenica za april 1910	13.77
Pšenica za maj 1910	13.68
Pšenica za okt. 1910	11.46
Rž za april 1910	9.42
Rž za okt. 1910	8.49
Oves za april 1910	7.39
Koruzna za maj 1910	6.52

Efektiv: —.

Meteorologično poročilo.

Višina n. morjem 306.2 m, sred. zračni tlak 736.0 mm

Dan	Cas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Padevina v 24 urah v mm
18.	9. zveč.	738.6	2.0	sl. jug	sk. obl.	
19.	7. zjut.	737.4	2.2	sl. jz.ah.	oblačno	0.0
	2. pop.	736.2	4.9	sl. jz.ah.	dež	

Srednja včerašnja temp. — 0.3°, norm. — 0.1°.

447 Zahvala. 1-1

Za številne dokaze sočutja povodom bolezni in smrti mojega dobrega, ljubljenega sina, gospoda

Josipa Smole

mesarskega pomočnika

izrekam tem potom najiskrenejšo zahvalo vsem, ki so draga pokojnika tako častno spremili na zadnjem potu.

Škofjaloka, 19. febr. 1910.

Zalu oči oče.

VABILO

na 424

redni občni zbor

Krščanskega gospodarskega društva v Idriji

registrirane zadruga z omejeno zavezo

ki se bode vršil

v nedeljo 27. februar, ob 3. uri pop. v dvorani hotel Didiča.

DNEVNI RED:

1. Čitanje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva.
3. Poročilo nadzorništva.
4. Poročilo o izvršeni reviziji.
5. Potrjenje računa za l. 1909 in sklepanje o razdelitvi čistega dobička.
6. Dopolnilna volitev načelstva.
7. Volitev nadzorstva.
8. Razni predlogi.

Načelstvo.

Prodajalka mešane stroke

zmožna obeh deželnih jezikov z že večletno prakso, želi svoje mesto premeniti. Ponudbe naj se blagovolijo poslati pod „marlivost št. 1910“ glavno pošto ležeče, Ljubljana.

Prodajalka se dva težka konja

za vožnjo z vso opravo; ter tudi dva v dobrem stanju **voza**. Konja sta stara ohranjena — po 9 let. Poizve se v Kolodvorski ulici št. 7. 412 3-1

Učenko

sprejme v trgovino z mešanim blagom **Fran Urbančič v Knežaku.** 146

Hišo

z velikim vrhom in jako obiskovano gostilno v **Prigorici**, sredi vasi št. 48 pri Ribnici

z vso gostilniško opravo in velikim avtomatom **prodaja Matija Križman**, gostilničar v Ribnici. 415 2-1

Prodajalna

obstoječa iz dveh lepih in svetlih prostorov s 4 izloženimi okni se takoj odda. — Več se izve v trgovini **A. Kunc**, Dvorski trg 3.

M. Podkrajšek, frizer za dame in gospode **Sv. Petra cesta št. 32**, izvršuje vsa lasna dela in priporoča svojo bogato zalogo kit.

Štev. 1 kratka preveza	K 11.—
2	9.—
3 poldolga preveza	7.—
4	5.—
5 dolga preveza	3.60

Pri naročilu zadostuje vzorec in številka, pošiljatev diskretna po povzetju. Sive in svetlorumene 20% dražje. 400

KLET

se odda v najem v Sp. Šiški št. 21, s 1. marcom t. l.

Je zelo prostorna in pripravna za skladišče, kakor tudi za kakega obrtnika za delavnico. Več pove **Val. Gregorc v Mengšu.** 385-31

Išče se

gospodična

ki je izurjena v šivanju in bi imela veselje do trgovine, da bi kot **praktikantinja** nastopila. Prednost ima ona, ki je že malo vajena oziroma zelo pripravna. Ponudbe se pošljejo na upravo Slovenca. 377 1-1

Naprodaj je dobro obiskovana

GOSTILNA

z lepim velikim senčnatim vrtom na zelo prometnem kraju tik velikih tovarn in ne daleč iz mesta. Kupni pogoji prav ugodni. Kje, pove upravništvo „Slovenca“ 355

Ustanovljeno leta 1885.

RUDOLF RUS

urar v Kranju (Gorenjsko)

Ravnokar je izšel velik

CENIK

z najlepšimi novostmi, katerega na željo pošljem brezplačno. 453 3-1

Stavbni prostor

Velik vrt, pripraven za večjo stavbo, v ugodni legi na Bleiweisovi cesti, se prodaja. Ponudbe na pošto predal 3, Ljubljana. 451 3-1

Harmonij

popolnoma nov, ameriške sestave (Saugewind), sesalnik, lastnega dela, z lastno violo, gambo, intonacijo, s posebno močnim glasom 16. 8. in 4. fus., dvojen na 5. oktav, posebno primeren za pevsko društva ali male cerkve, je na prodaj. Več se izve pri lastniku in izdelovalcu **Franju Bernotu**, na Hrušici, pošta Jesenice Gorenjsko. 452 3-1

Kdor si želi dobrega

štajerskega vina

451 po ceni, naj se obrne na 1-1 kaplanijo Sv. Barbare v Halozah.

454 **20 K nagrade!** 3-1

V noči od 5. na 6. februarja se je v **Novem mestu** izgubil, ali je bil pa ukraden

lovski pes-brak

visok, bel, rjavih ušes z malo rjavo liso na repu. Kdor ve, kje je pes, naj takoj sporoči, dobi **20 K nagrade**. Pred nakupom se sovari! **August Luzar**, Novo mesto.

Proda se dobro ldoča

krojaška obrt

obstoječa že 15 let brez konkurence. Več pove **R. Pretnar**, Sava št. 93, Jesenice (Gorenjsko). 456 3-1

Najboljši pisalni stroj

L. C. SMITH & BROS

nad 100.000

v uporabi v največjih uradih, bankah in posojilnicah. (V Ljubljani n. pr.: pri sl. deželni vladi, sl. Kmetijski posojilnici, Zadrugi zvezi, Trg.-obrt. banki itd.)

Amerikanske
pisalne mize

Baruni Irakovi

za vse sisteme

Ogljeni in voščeni papir

kakor tudi vsake druge vrste papirje za pisanje na stroju, ter druge

pisarniške potrebščine

ima vedno v zalogi:

Glavno zastopstvo

THE REX CO.

Ljubljana, Selenburgova ulica št. 7 445
Telefon št. 38.

Stanovanje

v II. nadstropju obstoječe iz 5 sob in drugih pritliklin se odda maja meseca mirni stranki. Vpraša se **Zidovska ulica št. 1 I. nadst.** 3-1

Elektroradiograf

Hotel „pri Maliču“, zraven glavne pošte **IDEAL**

Sporod od sobote 19., do torka 22. februarja 1910.

1. Zenitovanje pri g. Mayerju komično.
2. Poezija življenja. Moč. — Umetnost. — Ljubzen. — Smrt. (Krasna, dolga projekcija.
3. Ptici na svojem domu. (Poučna, po naravi posneta projekcija v barvah. 4. Doktorjeva opica. (Komično). 144

(Vsak četrtek in soboto ob 3, 4, 5 in 6 pop. predstave za dijake s programom odobrenim od tozadevnih sl. oblastnij.)

Tovarniška znamka.

Priporočamo našim gospodinjam pravi **FRANCKOV**:
kavni pridelek z tovarniško znamko: kavni mlinček;
iz zagrebske tovarne.

šl zaga II, Y 1161, 12-9 II, V.

kovaškega mojstra

za veliko kovačijo, ki naj bi imel tudi svoje orodje. Plača po dogovoru. Fr. Čuden, Dragomer 24, p. Brezovica.

436 Išče se 3-1

oskrbnik

ekonom, samec, več slovenskega in nemškega jezika za poslasto blizu Kamnika. — Nastop službe 1. aprila t. l. Vse prosto, plača po dogovoru. Ponudbe je nasloviti na J. Jakša, Zidanmost.

432 Sprejme se 2-1

trgovski sluga

(hlapec) izobražen, zanesljiv, priden in lepega vedenja za lahko delo. Taki s posebnim priporočilom imajo prednost. — R. Miklauc, Ljubljana, manufakturna trgovina.

435 Proda se 1-1

lepo posestvo

pol ure od Rimskih Toplic, ki obstoji iz 5 poslopij: zidana hiša, zidan hram, nov zidan goveji hlev po novem sistemu, z opeko krit in nov svinjski hlev, zidan in z opeko krit in kozolec. Zemljišče je skupaj kot vrt in meri 32 orolov: lepe njive, posebno lep travnik in tudi dokaj gozda ter sadni vrt. Prav dobra studenčna voda zraven hiše. Za ceno se izve pri lastniku Anton Selihu, Jeseno Ravno, Sveta Marjeta blizu Rimskih Toplic, Štajersko.

Hiša naprodaj

enonadstropna, nova, najlepša v Predgradu na Dolenjskem, v sredi vasi, pripravna za vsako obrt. Potrebni kapital K 2000.—. Več pove lastnik hiše Peter Sterk, trgovec in posestnik, Ljubljana, Stari trg št. 18.

Knjigovodja oz. korespondent

za slovenski, nemški in laški jezik, izurjen tudi v lesni in stavbeni stroki, stenotipist, 27 let star, neženjen, želi z 15. aprilom t. l. premeniti svojo službo. Gre kamorkoli. Cenjene ponudbe pod „Trst 10“ glavno-poštno ležeče, Ljubljana.

Oblastveno koncesijonirani učni zavod Josipa Christof v Ljubljani

prosi p. n. odvetnike, notarje, tovarnarje, trgovce, zavarovalnice itd., da se obračajo, kakor do sedaj tako tudi v bodoče radi eventualnih in stenografij, strojepisu, manipulaciji, knjigovodstvu itd. izurjenih uradnih in uradnikov na imenovanem zavodu, čegar lastnik, Josip Christof, je posebno gg. odvetnikom, notarjem, trgovcem že več let dobro znan in je marsikateremu izmed njih že postregel z dobrimi močmi. Reference na razpolago.

Naznanilo.

Prostovoljno gasilno društvo v Krškem

ima naprodaj

dvokolesno mehniško porivalno

lestvo

14 mtr. dolgo, novo, tridelno, ki jo lahko postavita samo dva moža.

Cena po dogovoru.

Ponudbe naravnost na društvo.

427 3 1

Dobra kuharica, vajena gostilne, išče majhno, dobro idočo

GOSTILNO

v najem ali na račun, kupi pa tudi hišo. — Pisane ponudbe pod sifro „500“ pošto ležeče, Spodnja Šiška pri Ljubljani.

Nihče naj ne zamudi poskusiti Pasini-jevo

vino - pelinovec

ki je dišeče medicinalno vino krasnega okusa in vzbuja tek, krepi in da novih moči. Neštevilna priznanja. Zajemčeno pristen, iz najboljših tirolskih vin, in popolnoma odgovarja novemu vinskemu zakonu. Najvišja odlikovanja! Grand Prix in zlata svetinja v Parizu in Firenci. Naročila je nasloviti na izdelovalca Fausto Pasini, Trident, Tirolsko ali pa na glavno zastopstvo za Ljubljano in Kranjsko: JANKO TRAUN.

Lekarnarja

Edino pristno balzam iz lekar. pri angelju A. Thierry v Pregradi pri Rogaški Slatini

A. THIERRY-ja BALZAM

(Postavno zavarovano)

Edino pristen je z varstveno znamko REDOVNICA.

Učinkujoče pri želodčnih težavah, napenjanju, zasilenju, motenju prebave, kašlju, pljučnih boleznih, prsnih boleznih, hripavosti itd.

Čisti zunanje rane, olajšuje bolečine, 12 malih ali 6 dvojnih steklenic ali 1 velika posebna steklenica K 5.—

Lekarnarja A. THIERRY-ja edino pristno CENTIFOLIJSKO MAZILO

zanesljivo učinkujoče pri prischih, ranah, ranitvah, vnetju še tako starem vseh vrst.

2 lončka K 3.60. Naročila naj se naslavljaajo na lekarno pri angelju

A. THIERRY v PREGRADI pri Rogaški Slatini.

Dobi se skoro v vseh lekarnah.

Knjigoveza - pomočnika

pridnega in dobro izurjenega v vseh knjigoveških delih sprejme takoj v stalno službo Družba sv. Mohorja v Celovcu, kateri naj se pošlje ponudbe.

397 3-1

: Za slabokrvne in prebolele :

je zdravniško priporočano črno dalmatinsko vino „KŮČ“

najbolje sredstvo.

BR. NOVAKOVIC, Ljubljana.

Redka prilika! Nakupil sem od pogorele tovarne celozalogo nekoliko skvarjenih težkih flanelovih odej

najnovjših vzorcev, na katerih je opaziti docela neznatne, komaj vidne madeže od vode in jih pošiljam 3 komade za 9 K in 4 komade za 10 K po povzetju. Odeje so primerne za vsako boljše gospodinjstvo za pokrivanje postelj in oseb ter so zelo tople in mehke. Odeje so nad 190 cm dolge in 135 cm široke. — Z mirno vestjo lahko rečem, da bode vsak z naročilom zadovoljen.

OTON BEKERA, odsložen c. kr. nadzornik finančne straže, NACHOD, (CESKO).

333 3-1

Naznanilo in priporočilo.

Lasičar za navadna in umetna dela.

Slavnemu občinstvu vljudo naznanjam, da sem s 1. februarjem 1910 prevzel

brivnico

v Selenburgovi ulici št. 3 (vogal Knaflrove ulice) ter se tem potom najtopleje priporočam.

Z odličnim spoštovanjem Emil Navinšek

diplom. frizer za gospode in dame.

Odlikovan na razstavah v Mariboru, Genovi, Karlovi varih in Dunaju.

353 3-1

Naznanilo.

V smislu razglašene c. in kr. vojne ministerstva z dne 1. svečana 1910, odd. 13, št. 29, namerava isto nabaviti potrebščine c. in kr. armade na oblačilih in materialijah iz sukna in drugih volnenih tkanin za čas od 1. prosinca 1912 do konca leta 1921 potom javne konkurence in vabi zato zmožne, solidne tvornice sukna, ki se morajo združiti v konzorcije, k udeležitvi pri tej konkurenci.

Približna letna denarna vrednost dobave iznaša:

3,561.000 K pri konzorciju za monturno skladišče št. 1 v Brnu in št. 4 na Dunaju (Kaiserebersdorf),

1,526.000 K pri konzorciju za monturno skladišče št. 3 v Göttingu pri Gradcu in

2,912.000 K pri konzorciju za monturno skladišče št. 2 v Budimpešti.

Od dobaviteljev je položiti kavčija v blagu, ki iznaša približno

1,780.000 K za brnsko-dunajski,

763.200 K za graški in

1,456.000 K za budimpeštanski konzorcij.

Pismene ponudbe so vložiti do 2. majnika 1910 pri imenovanem ministerstvu in mora vsak ponudbojoč konzorcij založiti vadij, ki je odmerjen z

178.080 K za konzorcije za monturno skladišče št. 1 in 4,

76.320 K za konzorcije za monturno skladišče št. 3 in

145.000 K za konzorcije za monturno skladišče št. 2.

Natančnejši podatki so razvidni iz v uradnem listu k „Wiener Zeitung“ in v uradni „Laibacher Zeitung“ z dne 15. svečana 1910 v polnem obsegu objavljenega zgoraj omenjenega razglašene.

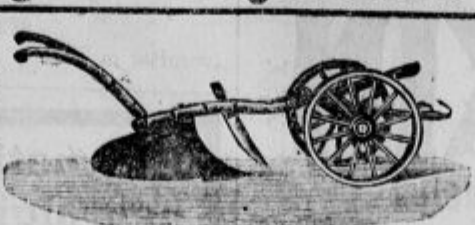
Ta razglas, kakor tudi k istemu spadajoči posnetek pogodbe in ponudbeni obrazec so na vpogled tudi pri intendantah vojaških krajevnih poveljstev, pri zgoraj imenovanih monturnih skladiščih in pri trgovskih in obrtnih zbornicah. Posamezne izvide posnetka pogodbe in ponudbenega obrazca morejo ponudbeniki dobiti po 1 krono za posnetek pogodbe in 10 vin. za ponudbeni obrazec pri monturnem skladišču št. 1 v Brnu.

Gradec, dne 4. svečana 1910.

369 2-1

C. in kr. intendantca 3. voja.

Najboljše štajerske pluge

Navadne in hribovske z 2 lemežema ter osipalnice, ter tudi univerzalne :: jeklene pluge.

Originalne Laakeve in sploh vse vrste poljedelskega orodja priporočata

TRAUNISKE BRANE

Karol Kavžeka naslednik

: Trgovina : z železnino

Schneider & Verovšek Ljubljana, Dunajska cesta 16.

Zaloga poljedelsk. strojev

CENIK NA ZAHTEVO RADEVOLJE ZASTONJ IN POŠTNE PROSTO!

Modna trgovina

v Ljubljani s stalnimi odjemalci in jako malo najemnino se takoj pod jako ugodnimi pogoji proda oziroma odda.

Ponudbe pod „Takoj“ na upravo „Slovenca“.

434 5-1

C. kr. oblastveno potrjeno učilišče

za krojno risanje

Franja Jesih

Ljubljana, Stari trg št. 28.

Dobi se tudi kraj po životni meri.

Dobro ohranjena enonadstropna

hiša z vrtom

v Ljubljani v Konjušni ulici št. 1 in nekaj stavbenega prostora se proda pod ugodnimi pogoji. Posredovalci izključeni. Več pove

Josip Kozak, mesar

Ljubljana, Poljanska cesta.

3628

V zavodu dominikank v Gledsborfu pri Gradcu na Stajerskem dobe

389

slovenske gospice in deklice

priliko, da se v kratkem času izobrazijo v francoskem in nemškem jeziku, v glasbi, slikanju, vseh vrst ročnem delu in izdelovanju oblek, kuhinjskega posuđa, perila i. t. d. — Cena pouku zmerna. Predstojništvo zavoda.

Vino na prodaj

v kletah slovenskih kmetov na morski obali Izola, Piran, leži na solčnem bregu. Za pristnost jamči „Kmečka gospodarska zadruga“ v Medoših, pošta Piran, Istra. Vina so: refoško črni, cena 26 do 28 K 100 l, vina, belo, rumeno, cena 30 do 32 K 100 l, postavljeno na postajo Portorose. Kdor kupi, 5 hekt. belega vina cena 28 K ali 5 hekt. črnega vina, cena 24 K, naj pošlje svoje sode na postajo.

1 3348

Ura z verižico za samo kron 2.—.

Vsled nakupa velike zaloge ur, razpošilja slezijska tovarna: 1 prekrasno pozlačeno, 36 ur idočo precizijsko-anker-uro z lepo verižico za samo K 2.—, ter 3letnim pisanim jamstvom. Pri nakupu 3 kosov cena K 5.50, 5 kosov K 9.—. Pošilja proti povzetju

prus.-šlezijska izvozna tvrdka A. GELB, Krakov 340.

2561 Za neugajajoče denar nazaj. 1-1

HLEV

348

s pritlikinami se odda v najem na Poljanski cesti 81. Več se izve pri J. Zakotnik, Dunajska cesta 40.

Žaga

se da v najem ali tudi proda nahaja se v zelo prometnem kraju in v bližini kolodvora Jesenice, (Gorenjsko. — Vprašanja na: Jožefa Zevnika, Plavž št. 17, Gorenjsko.

374

14 žrebanj na leto

s številnimi glavnimi in stranskimi dobitki.

Prihodnje žrebanje 1. marca.

Priporočamo v nakup naslednjo zelo bogato skupino srečk:

- 1 italijansko rdečega križa
- 1 ogrsko rdečega križa
- 1 bazilika „Dombau“
- 1 ogrska „Jósziv“
- 1 srbska državna 10 frankov.

Vsli teli 5 srečk prodajamo v mesečnih obrokih po K 5.—. Ze prvi obrok zagotovi igralno pravico.

Z ozirom na zgoraj stoječe žrebanje prosimo za hitro pošiljatev prvega obroka po pošti 387 nakaznici. 3-1

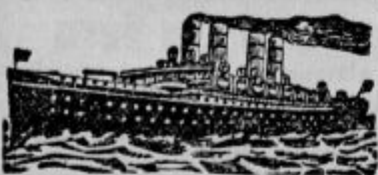
Češka banka, oddelek za srečke, Praga, trg sv. Vavla 32.

Vojaška vzgoja italijanske mladine.

Znano je, da je avstrijsko naučno ministrstvo priredilo svoječasno posebnostno anketo o telesni vzgoji mladine ter se ob tej priliki ni posebno simpatično izrazilo o velikih načrtih domobranskega ministra glede na vojaško vzgojo mladine. V Italiji pa nasprotno močno goje vojaško vzgojo ljudstva in mladine ter vlada celo poudarja to stremiljenje. Tozadevni zakonski načrti Sonninijevega ministrstva, pa bodo v slučaju, da se uresniči, popolnoma izpolnili splošno vojaško vzgojo mladine, zvišali bodo bojno moč Italije, ter bodo oživilo nekoliko vsled socijalističnega gibanja o mrtvili italijanski patriotizem. V vsakem okraju se bodo ustanovila strelska in mladinska društva, ki bodo gojila vojaške vežbe. Srednješolci bodo morali biti člani dijaških bataljonov ali strelskih šol in le oni bo smel nadaljevati študije v visoki šoli, kdor bo absolvirati te vojaške pripravljalne tečaje. Ti absolventi pa imajo pozneje v vojaški službi tudi razne pravice, lahko si svobodno izbirajo, pri kateri četi hočejo služiti, ozira se nanje pri povišanju ter se jih oprošča težjih služb itd. Že obstoječe dijaške bataljone priznava vojno ministrstvo oficijelno za deželnoobrambene formacije in jih subvencionira. Ti bataljoni, katerih eden prvih in najboljši organiziranih je v Speziji, imajo že velike uspehe ter štejejo po 150 do 400 srednješolcev od 14 do 18 let v svojih vrstah. Šele pred tedni se je ustanovil tak bataljon v Ankonu, namravajo jih pa v kratkem še v Palermo, Neaplju in raznih mestih sev. in srednje Italije. Tudi vseučilišniki so ustanovili preteklo leto akademično legijo, ki ima ime »Sursum corda« ter ima podružnice po vseh vseučiliških mestih Italije. Milanska sekcija hoče celo ustanoviti poseben oddelek alpincev. — Za budgetno leto 1910/11 se zahteva za podporo teh društev, kakor tudi za prostovoljne avtomobiliste in vozače z motorji za 1.400.000 lir več kredita. Tako vzgaja Italija svoje ljudi.

Volivne priprave v Belgiji.

Belgija se pripravlja na nove volitve in vse stranke so že pridno na delu. Liberalci in socialni demokrati preže na poraz katoličanov pri teh volitvah, a kakor vse kaže se jim želja ne uresniči. Sicer je bilo med katoličani res hudih osebnih nasprotstev, ki jih je vojaški reformni zakon le še povečal. Nekateri katoliški politiki so namre pričakovali, da se bo proti temu zakonu dvignilo ljudstvo in so izkušali o pravem času napeljati vodo na svoj mlin. Toda ljudstvo želi mirnega dela in se nikjer ni ganilo proti postavi. S tem je bilo mnogim izvito glavno orožje iz rok in pod vtisom ljudskega mnjenja in ljudske volje so se zadnji čas začele zopet zblizavati katoliške vrste politikov in časopisja. K temu je mnogo pripomogel tudi skupni pastirski postni list, ki ga je izdal kardinal Mercier in so ga podpisali tudi vsi drugi belgijski katoliški škofje. List pozivlja katoličane, da brez ugovora sprejmo vojaški zakon, kajti domovini treba prinašati žrtev. Katoličani so že postavili svoje kandidate in je tudi v Bruslju katoliška lista enotna. Nek tamonjši katoliški list je sicer srdito napadal na vse strani in grozil z lastno listo, a uspeh se mu ni posrečil. Med kandidati predstavljata justični minister Lonheere in kolonialni minister M. Renkin krščansko - demokratično zvezo, ki se je pred kratkim izvršila med katoliško zvezo in krščansko-demokratičnimi disidenti. Vsekako je položaj za katoličane precej nevaren in pridejo ob vlado, ako izgube pri predstojećih volitvah le štiri mandate. Tembolj je upati, da se katoliški politiki otresejo vseh malenkostnih osebnosti in složno stopijo v volivni boj; zmaga jim je potem zagotovljena.

V Ameriko
in Kanado

vožnja s **Cunard Line**
H 544 52 Bližnji odhod:

Iz Trsta, domačega pristanišča: Saxonia, 23. febr. Pannonia, 1. marca, Carpathia, 6. marca 1910.
Iz Liverpoola: Lusitania, največja in najlepši parnik, 26. febr., 19. marca, 9. aprila, 7. in 28. maja, 18. junija 1910, Mauretania, 19. febr., 12. marca, 2. in 30. aprila, 21. maja, 11. junija 1910.

Pojasnila in vožne karte pri Andrej Odisek, Ljubljana, Slomškove ul. 25, bl. cerkve Srca Jezusovega. Cena vožnji Trst-New-Jork III. razr. K 180.— za odraslo osebo vstevši davek in K 100.— za otroka pod deset let vstevši davek.

Serravallo

železnato Kina-Vino

Higijenična rastava na Dunaju 1906: Državno odlikovanje in častni diplom k slati kolajni.

Povzroča voljo do jedi, okrepa živce, poboljša kri in je rekonvalescentom in malokrvnim zelo priporočeno od zdravniških avtoritet.

Izborni okus.

Večkrat odlikovano.

Nad 6000 zdravniških priporočal.

J. SERRAVALLO, c. in kr. dvorni dobavitelj
TRST-Barkovlje.

Proti katarom

sopilnih organ v, pri nahodu, hripavosti in vratnih oteklinah zdravniško priporočana je 38 12 11.

MATTON
GISSHUBLER
sikalnična kiselina

katera se z vspehom rabi sama ali pomešana z gorkim mlekom.

Ta mitoraztapljajoče, osvežujoče in pomirljivo deluje, pospešuje ločitev sleza in se v tacihi slučajih posebno dobro obnese.

Izvirnik: Giessnubi Sauerbrunn, želez. postaja, zdravilno kopališče pri Karlovih varih Prospekti zastoj in franko.

V Ljubljani se dobiva v vseh lekarnah, večjih specijalnih prodajalnicah in trgovinah z jestvinami in vinom.

Zaloga pri Mihael Kastner-u, Peter Lassniku in Andrej Sarabonu, Ljubljana. 114 52-49

Ceno Posteljno Perje

1 kg sivnega skuhljenega perja K 2, polbledega K 280, belega K 4, finega K 6, najboljšega skuhljenega K 8, sivnega puha K 8, belega K 10, prsnega puha K 12, od 5 lin nadalje poštne. **Dovršene postelje** - kompletne, iz zelo gostega jakega trpeznega rdečega, modrega, belega ali rumenega inlet-nankin-blaža, 1 pernica vel. 180x116 cm z 2 blazinama, velikost 80x68, napolnjena z jako lepim mehkim perjem K 16, s polpuhom K 20, s puhom K 20; posamezne pernice K 12, 14, 16; vzglavnica K 3, K 350, K 4, - Pernice 180x140 cm velike K 15, 18, 20; vzglavnica 90x70 ali 80x80 cm K 450, 500. Spodnja pernica iz gradila 180x116 cm K 15, - 15 - razpoložila proti povzetju pošt. prosto pri naročilu od 10 K dalje.

M. Berger v Dešenici št. 1010. Češki les. Za neujaajoče denar nazaj ali se blago zamenja. - Ceniki o dimnicah, odelah, prevlekah in vsem drugem po F 716. Stejnem blagu zastoj in pošt. prosto. 52-1

Fattingerjeva mesna pogača za pse

preizkušeno krmilo za **pse** **useh pasem** 50 kg K 23.— iz tovarne; 5 kg K 320 poštne prosto.

Obširne cenike in brošure o drugih krmilih za pse, perutnino, kunce, fazane, srne in drugo divjačino zastoj pri trdki:

Henrik Polsterer

(patent. tovarna za Fattingerjeve pogače za pse in krmila za perutnino)

Dunajsko Novomesto (Wiener-Neustadt).

Ustanovljeno 1893. — Nad 300 najvišjih odlikovanj.

Zaloga v Ljubljani: Peter Lassnik.

NOXIN

Dobi se v vseh boljših trgovinah
Zaloga pri K. A. KREGAR, Ljubljana, 256 Sv. Petra cesta šte. 2. (1)

Glavna točka

za ohranitev zdravja je, da se ohrani prebava brezpogojno na višini svoje naloge in se po moči podpira.

Preizkušeno iz izbranih najboljših in uspešnih zdravilnih zeli skrbno pripravljeno, tek zbujačo in prebavilno pospešujočo in lahko odvajajočo domačo zdravilo, ki ublaži in odstrani znane posledice nezmerne, siabe diete, prehlajenja in zopnega zaprtja, n. pr. gorečico, napenjanje, nezmerne tvorilne kislin, ter krče je dr. Rose balzam za želodec iz lekarne B. Fragnerja v Pragi.

SVARILO! Vsi deli embalaže imajo postavno deponovano varst. znamko

GLAVNA ZALOGA: LEKARNA

B. FRAGNER-ja, c. in kr. dvor. dobavitelja, „Pri žrnem orlu“, PRAGA, Mala strana 203, vogal Nerudove ulice.

Po pošti se razpošilja vsak dan. Celo steklo 2 K, pol steklo 1 K. Proti naprej vposilj. K 150 se pošlje mala steklenica, za K 280 velika steklenica, za K 470 2 veliki steklenici za K 8 4 velike steklenice, za K 22 - 14 vel. steklenic poštne prosto na vse postaje avstro-ogr. monarhije. Zaloga v lekarnah Avstro-Ogr.

Zaščitna znamka „Sidro“

Liniment. Capsici comp.

Nadomestek za **Sidro-Pain-Expeller**

je splošno priznano kot izvrstno bol blažujoče in odvodno mazilo pri prehlajenju itd.; cena 80 v., K 140 in K 2— se dobiva v vseh lekarnah. Pri nakupovanju tega povsod priljubljenega domačega sredstva, naj se jemlje le originalne steklenice v skatljah z našo zaščitno znamko „Sidro“ potem se je gotovo prejel or. izdelek.

Dr. Richterjeva lekarna pri „Sladem levu“ v Pragi
Elizabetna cesta šte. 5 nova.

511 **POZOR!** 2-1

Dovoljujemo si slavno občinstvo opozoriti na „Prvi ljubljanski zavod za straženje in zaklepanje“, katerega glavni namen je, njemu v varstvo oddano imetje, to je; cerkve, poslopja, trgovine, tovarne, lesne prostore in skladišča, kakor tudi vrte in stavbna prostore vsako noč od 9. ure zvečer in do 5. ure zjutraj redno, kakor tudi izredno čuvati in opazovati tako, da sumljive osebe nikoli ne morejo preračunati, katero uro in od katere strani da čuvaj pride, ter se zmerom nahajajo v nevarnosti, biti od čuvaja iznenadene ter pasti pravici v roke.

Ker so naši čuvaji pod rednim nadzorstvom, so takorekoč pod izgubo službe prisiljeni svojo službo vestno izpolnovati, to je: natančno opazovati prvič, če je vse v redu zaprt, če se nahaja v prostorih kakšna sumljiva luč in če je sploh v bližini okolici kakor v prostorih vse mirno in ako se kaka sumljiva oseba v prostoru ali v bližini nahaja; posebno morajo čuvaji paziti po noči na ogenj, vlom in tatvino.

Pri nočnih delih prevzamemo tudi nadzorstvo delavcev.

Posebno si še dovoljujemo opomniti, da obstoji naše moštvo iz samih zanesljivih in sposobnih ljudi z najboljšimi izpričevanji iz civilnega in vojaškega življenja, kateri vsak pa mora položiti tudi gotovo vsoto kavcije, katero pri najmanjšem pogrešku ali prestopku v službi izgubi. V drugih slučajih pa tudi čuvaj, ki svojo službo vestno izpolnjuje, dobi od 5—30 K nagrade.

Za dostavo posebnih čuvajev z kontrolno uro ali brez nje dovoljujemo jako ugodne naročninske cene na podlagi posebnega dogovora. Ob potovalni seziji priporočamo naročnino za poljubno časovno dobo.

Tudi prevzamemo straženje v ljubljanski okolici. Ako želi kdo straženje, se prosi, da to naznani ravateljstvu, katero pošlje potem enega svojih služabnikov, s katerim se potem lahko vse podrobno pogodi.

Da so takšni zavodi postali splošna potreba, je že razvidno iz tega, ker delujejo taka društva že v vseh mestih Avstrije, Nemčije in Švice z največjim uspehom in v splošno zadovoljstvo ljudstva. Izražajoč željo, da bomo smeli kmalo šteti več slavnega občinstva našim naročnikom, beležimo z odličnim spoštovanjem

„Prvo ljubljansko društvo za straženje in zaklepanje“

Ljubljana, ravateljstvo: Trg Tabor št. 5, straznica: Metelkove ulice št. 1.

Cena:

Za čuvanje ene hiše računamo pri letnem abonentu mesečno:
zunanjja straža od K 2— naprej
znotranja straža 3—
s kontrol. knjižico 4—
lesne zaloge in skladišča 6—
tvorniški in posebni čuvaji pogojno.

Revmatizem, protin, neuralgija in ozeblina

povzročijo mnogokrat nestrpne bolečine. Za njihovo hitro pomiritev in ozdravljenje, za splahnitev oteklin in zopetno pridobitev preigibnosti členkov in odstranitev utripanja učinkuje presenetljivo, zanesljivo

CONTRHEUMAN

Besedni znak za (menthol-saliciliziran kostanjev izvleček), za vribavanje, masažo ali obkladke, 1 pušica 1 krono.
Pri naprej vposiljati K 150 se pošlje 1 pušica franko.
Izdelovalnica in glavna zaloga v lekarni B. FRAGNER-ja c. kr. dvornega dobavitelja, PRAGA III., št. 203. Pozor na ime izdelka in izdelovaltelja!
ZALOGE V LEKARNAH. 2961

Domače slovenske tvrdke

Posojilnice.

Ljudska posojilnica Miklošičeva cesta 8. — Glej inserat.

Vzajemno podporno društvo, Kongresni trg 19 Glej inserat.

Razne tvrdke.

Jager Toni, trgovina ročnih del, Židovske ul. 5.

Kollmann Fran, zaloga porcelana in steklenine Mestni trg.

Josip Košmerl prva jugoslovanska tvornica drož priporoča svoje izborne droži (kvas).

Lekarna Trnkoczy v Ljubljani, zraven rotožva.

Mencinger T., trgovina s spec. blagom in delikatesami, Sv. Petra cesta št. 37. in 42.

Obrtno pomožno društvo Kongresni trg šte. 4.

Pristou Filip, slikar za napise, črke in grbe, Prešernova ul. 50.

Restavracija pri „Zajcu“ Ljubljana, Sodna nlica 6, nasproti justične palače!

Zorec Franc, trgovina z mešanim blagom in moko, Sv. Petra cesta 21.

Zorec Franc, trgovina z meš. blagom, manufakturo, potreb. za šivilje, Sv. Martina c. 23.

Zibert A., največja zaloga čevljev domačega izdelka, Prešernove ulice.

Perje za postelje in puh

3092 priporoča po najnižjih cenah 52—1 F. HITI pred Skofijo 20. Zunanja naročila se točno izvršujejo.

Umetna vezilja

ki izdeluje fino in prav po nizki ceni vsa v to stroko spadajoča dela, se vsem uljudno priporoča za delo. Elizabetna cesta št. 8, II. nadstropje, levo. 408 3-1

Marijin trg šte. 1.

Največja zaloga najfinjših barv

za umetnike, od dr. Schönfelda & Co.

Pine oljate barve za študije, akvarelne trde in tekoče, tempera barve v tubah, pastelne barve. Raznobarvna kreda, zlate in raznobarvne bronoe. Pristno in kovinsko zlato, srebro in aluminijum v listih. Stampiljske barve. Ogilje za risanje. Raznobarvne tinte in tuši. Slikarsko platno in papir. Paleta, škrtice za študije. Copiči za umetnike, slikarje in pleskarje.

Najnovejši

slikarski vzorci in papir za vzorce po najnižji ceni, najnovejše in moderne suhe, kemične prstene in rudninske barve.

Priznana najboljša in najizdatnejša

oljate barve

za pleskarje, stavbne in pohištvene mizarje in hišne posestnike itd., priporoča

Adolf Hauptmann

prva kranjska tovarna oljnatih barv, firnežev, lakov in steklarskega kleja.

Prodaja najboljšega mizarkega

lima po najnižji ceni,

karbolineja

samo boljše vrste,

gipsa

alebakra in stukaturnega za podobarje in zidarje. 52—1

Ustanovljeno 1882. Zahtevajte cenike.

Prvi slovenski potrebni zavod v Ljubljani, Prešernova ul. 44.

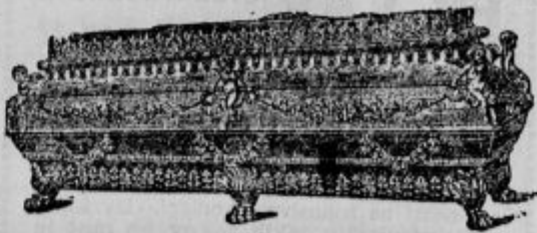
Priraja pogrebe od najpreprostejših do najelegantnejše vrste v odprtih kakor tudi v s kristalom zaprtih vozovih.

Ima bogato zalogo vseh potrebščin za mrliče, kakor: kovl-naste in lepo okrašene lesene krste, čevlje, vence, umetne cvetlice, kovine, porcelana in perl. - - Najnižje cene.

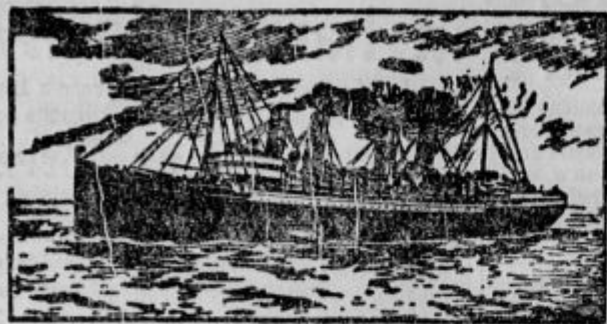
Za slučaj potrebe se v ljudno priporočajo

51 52 1

Turk in brata Rojina.

== Najcenejša vožnja v Ameriko. ==

E. Kristan

oblastveno koncesijoni-rana potovalna pisarna

za

:: Ameriko ::

v Ljubljani, Kolodvorske ulice šte. 41

3143 52-1

== Najcenejša vožnja v Ameriko. ==

Ustanovljena 1847.

Ustanovljena 1847.

Tovarna pohištva J. J. Naglas

:: Ljubljana, Turjaški trg šte. 7. ::

Največja zaloga pohištva

za spalne in jedilne sobe, salone in gosposke sobe. Preproge, zastorji, modroci na vzmeti, - žimnati modroci, otroški vozički itd. -

Najnižje cene. 3091 52-1 Najsolidnejše blago.

Prvo branjsko podjetje za umetno steklarstvo in slikanje na steklu

Augusta Agnola, Ljubljana

Dunajska cesta št. 13 poleg „Figovca“

se priporoča prečistiti duhovščini in cerkvenim predstojništvom kakor p. n. občinstvu za prevzete in solidno izvršitev vsakovrstnega

umetnega steklarstva in slikanja na steklo

za steklarstvo v figuralni in navadni orna-mentiki, stavbno ter portalno steklarstvo kakor vsakovrstna v to stroko spadajoča dela vse v najmo-dernejšem slogu in po najnižjih cenah.

Zaloga kakor velika izbira steklenega in porce-lanastega blaga vsake vrste, svetilk, zrcal, okvirov podob, izdelovanje okvirov za podobe itd. 3140 52-1

Narisi in proračuni na zahtevo zastoj.

Spričevala mnogih dovršenih del so na razpolago p. n. odjemalcem v ogled.

Gospodarsko društvo

Bermu, pošta Pazin, (Istra),

posreduje brezplačno pri prodaji svojih udov. Cena je nizka. Vino je bele, ružičke in črne boje; ka-kovost izborna. (2983 1)

Sodi.

Več vrst sodov ima napredaj A. REPIC, sodarski mojster v Ljubljani, Trnovo. 1810 52-1

Izvolite pisati po vzorce!

V. J. Havliček a bratr v Poděbradeh (Češko)

468 Izvozna trgovina priporoča lanenega in modnega blaga v različnih vrstah.

blago, opreme za neveste.

Damast, kanafas, Havličkovo platno, namizne in kavne garniture, brisače, žepni robci itd.

Modno blago. Sukno. Čefiri.

Vzorci franko. - Dobite najboljše.

1 kos Havličkove tkanine „Kvčtuše“ 23 m za K 16-15 m za K 10-50.

1 Zavoj s 40 m letnih in zimskih okusno odbranih ostankov za 10 K franko po povzetju.

Samo pri nas pristno!

Najkrajša in najcenejša vožnja v Ameriko

z modernimi, velikimi brzoparniki iz Ljubljane čez Antwerpen v New-York in čez Antwerpen v Boston.

je proga rdeče zvezde „Red Star Line“.

Na naših parnikih „Finland“, „Kroonland“, „Vaderland“, „Zeeland“, „Lapland“, „Menomina“, „Maniton“, „Gothland“, „Marquette“ in „Samland“, kateri vsak teden v sobotah oskrbujejo redno vožnjo med Antwerpenom in New-Yorkom, so snaznost, izborna hrana, v ljudna postrežba in spalnice ponovno urejene v kajite za 2, 4 in 6 oseb, za vsakega potnika eminentnega pomena in traja vožnja 7 dni.

Odhod iz Ljubljane vsak torek popoldan.

Naša proga oskrbuje tudi po večkrat na mesec vožnjo čez Kanado, katera pa je izdatno ce-njeja kakor v New-York.

Pojasnila daje vladno potrjeni zastopnik

Franc Dolenc

v Ljubljani,

Kolodvorske ulice odslej št. 26, od južnega kolodvora na levo pred znano gostilno pri „Starem tislerju“ 189 (52-1)

VODOVODI
kanalizacije, kopališča

Mačrti in izvršitev le pri domači specialni tvrdki. Tehniške ocene in načrti zastoj, ko se poveri delo.

Inženjer-hidrotekt
Konrad Lachnik, Ljubljana
Beethovenove ul. 4. Brzjavi: Lachnik, Ljubljana. 2908

IZPELJAVA
vseh poslovnih transakcij. - Izdajanje čekov, nakaznic in **KREDITNIH PISEM** za vsa glavna in stranska mesta tu- in inozemstva.

C. KR. PRIV. MENJALNIČNA DELNIŠKA DRUŽBA
MERCUR OSREDNJA MENJALNICA:
DUNAJ I., WOLLZEILE 1.
Podružnice: Baden, Češka Kamnica, Češka Lipa, Brno, Krakov, Litomerice, Moravski Zumberg, Modling, Navi Jičin, Pízen, Praha, Graben, in Praha, Mala stran, Liberec, Dunajsko Novomesto, Gvitava.

NAKUP IN PRODAJA
vseh vrst rent, obligacij, državnih papirjev, akcij, prioritet, zastavnih, srečk i. t. d., i. t. d. Zavarovanje proti izgubi pri zrobanjih srečk in vredn. papirjev. Prospekte in cenike premij zastoj in franko.

Za bolnike!

Cerovazov brezalkoholni sterilizirani in torej vzdržljivi

grozdni sok

ni le osveževalna pijača, marveč tudi, kakor so pokazale prizkušnje na dun. kliniki Najboljši proti zapirju, motenju v prebavi pri obolenju žolčnih organov pri iriganju, gorčici i. t. d. pri boleznih na jetrih, diazezi pri kataralnem obolenju dihal

Na dunajski kliniki so dognali, da reprezentuje steklenica Cerovaz-ovega grozdnega soka, kakoršna se dobi v prodaji (700 kub. cm) 550 kalorij, s čimur se zjamči vsak dan 60 gr prihranka na maščobi. Bel ali rdeč grozdni sok stane v vseh boljših trgovinah ali delikatesah Avstro-Ogrske v steklenici 7/10 litra K 1'20; 3/10 steklenici K —'75. Ako ni v zalogi, naj se obrne naravnost na proizvajalca Anton Cerovaz, kleti za grozdni sok Bruck ob Muri štev. 12.

293

Razprodajalci dobe primeren popust.

4-1

Najnovejši domači mlini

za ročni in motorni obrat (patent. jekleni mlin) brez kamnov, brez valjev, za vsako vrsto žita, neporušni in kljub temu zelo ceni, vsled česar neobhodno potrebni za kmetovalca.

Glavno zastopstvo za jugoslovanske dežele:
M. Klammer, Dolenjvas pri Cerknici, Notranjsko.

236

Ceniki zastoj in franko.

10-1

MARIJA SATTNER

Ljubljana, Dunajska cesta 10, II. stop., II. nadstr. (Medljatova hiša).

91

se priporoča prečastiti duhovščini za

26 1

izdelovanje cerkvenih paramentov.

Izdeluje cele ornate, kazule v vseh liturgičnih barvah pluvijale, obhajilne burze, stole in vse za službo božjo potrebne stvari, priprosto in najfineje, kakor se glasi naročilo, v svilnatem in zlatem vezenju. — Izdeluje tudi bandera in baldahine ter izvršuje vsakovrstno cerkveno perilo iz pristnega platna. — Vporablja samo dobro blago, eene po mogočnosti nizke, zagotavlja trpežno, vestno delo in hitro postrežbo. — Prenovljenje starih paramentov tudi radovoljno prevzame.

Glogowski & Komp.

c. in kr. dvorna založnika

Dunaj I, Franz-Josefs-Kai 15 in 17

priporočata

Remington-samopisnice (pisalne stroje) model X. in XI.

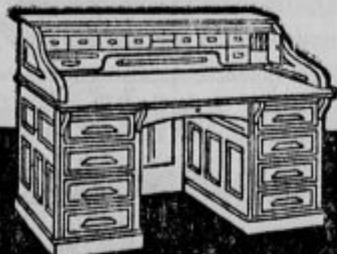
kakor tudi pisarniške potreščine, pohištvo, n. pr.

amerikanske pisalne mize

ki so izredno praktične
:: za porabo. ::

Prospekte zastoj in poštnine prosto.

Praktično
in
priročno.

V smislu sklepa izrednega občnega zbora z dne 2. februarja 1910, vsled katerega se izda

1500 delnic četrte emisije v nom. vrednosti po 400 K

si dovoljujemo vabiti k subskripciji glasom sledečih pogojev:

- Po § 9 pravil imajo gg. lastniki doslej izdanih delnic predpravo, da si pridobe nove delnice v razmerju 3000 : 1500, na dve stari delnici torej pride 1 nova. Zato je treba v svrhu dosege te predprave pri subskripciji delnic IV. emisije predložiti primerno število starih delnic, ki se nanje pritisne štampilja in se takoj vrnejo.
- Delnice, ki se izdajo na podlagi te predprave imajo emisijski kurz K 600.— za kos.
- Za akcije, ki jih subskribirajo nedelničarji, se ustanovlja kurz K 800.— za kos in imajo tu subskribentje iz trgovskih krogov prednost.
- Subskripcijska doba se konča 15. marca 1910 ob 12. uri popoldne.
- Pri subskripciji mora delničar za vsako subskribirano delnico položiti predujem K 200.—, dne 1. maja 1910 nadaljnjih

K 200.— in do 30. junija 1910 ostanek Nedelničar mora položiti za vsako subskribirano delnico pri subskripciji K 400.—, ostalo tako kakor delničarji.

6. Vsi gg. subskribentje se pokoravajo repartitiji v 4. odst. § 9 pravil upravnemu odboru rezervirane, subskribentom, katerim se delnice niso pridile, se vrnejo plačani predujmi.

7. Nove delnice imajo delež na dobičku upravnega leta 1910—1911.

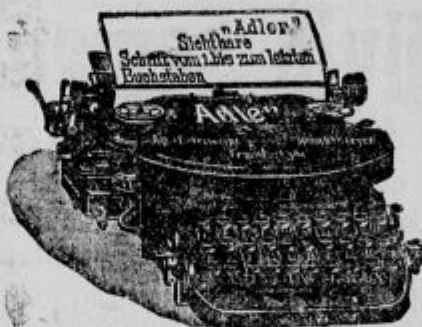
8. Subskribira se lahko pri naših blagajnah v Kolinu, Prostějovu in Ljubljani, pri Češki banki v Pragi, pri Živnostenski banki za Češko in Moravsko v Pragi in vseh njenih podružnicah, pri Osrednji banki čeških hranilnic in nje podružnicah, pri Ljubljanski kreditni banki in pri kreditni banki v Ružomberku.

V Kolinu, 3. februarja 1910.

Kolinska tovarna za kavine primesi trgovsko delniško podjetje.

422

Predsednik upravnega odbora:
Vinc. Krička.

izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz tovarne v Lincu. Ustanovljena leta 1867. **Vezenje** poučujemo brezplačno.

: Adlerjevi : pisalni stroji.

Ceniki zastoj in franko.

Ivan Jax in sin

Dunajska cesta 17, Ljubljana.

Kolesa iz prvih tovarn Avstrije.
Dürkopp, Styria (Puch), Waffrenrad.

Šivalni stroji

Najcenejša in najhitrejša vožnja v Ameriko je s parniki
„Severonemškega Lloyd“

iz
BREMENA

v
NEW-YORK ::

s cesarskimi brzoparniki
:: Kronprinzessin Cäcilie ::
Kaiser Wilhelm II, Kron-
prinz Wilhelm, Kaiser Wil-
:: heim der Große. ::

Prekomorska vožnja traja samo 5—6 dni.

Natančen in zanesljiv poduk in veljavne vožne listke za parnike gori navedenega parobrodnege društva kakor tudi listke za vse proge ameriških železnic dobite v Ljubljani edino-le pri

Edvard Tavčar-ju, v Kolodvorskih ulicah št. 35.

nasproti občeznane gostilne „Pri starem Tišlerju“.

Odhod iz Ljubljane je vsak torek, četrtek in soboto. Vsa potovanja se tikajoča pojasnila točno in brezplačno. Postrežba poštna, rečna in solidna.

Potnikom namenjenim v zapadne države kakor: Colorado, Mexiko, California, Ariona Utah, Wyoming, Nevada, Oregon, in Washington, nudi naše društvo posebno ugodno izvanredno ceno čez Galveston. Odhod na tej progi iz Bremena enkrat mesečno. Tu se dobivajo pa tudi listki preko Baltimore in na vse ostale dele sveta, kakor: Brazilija, Kuba, Buenos Aires, Colombo, Singapore, v Avstralijo itd, itd.

1139

Vedno in v vsaki množini je dobiti:

Zarezano strešno opeko prve vrste, z jamstvom za nje trpežnost skozi pet let in opeko za zid

iz lastne nove, moderno opremljene parne opekarne na Viču pri Ljubljani, dalje stavbni kamen za zidanje iz domačega kamenoloma v Podpeči, pri

I. Knez-u v Ljubljani.

Ponudimo vsako poljubno množino

480

Zarezane strešnike (prve vrste) za privezati ali pribiti na late
torej popolnoma varno proti nevihti).
zidarsko strojno opeko, Portland-cement, peči, štedilnike, šamotne plošče
za tlakanje cerkvâ, hodnikov i. t. d.

F. P. VIDIC & Komp. Ljubljana.

Na zahtevo pošljemo vzorce in prospekte takoj brezplačno.

1842 Ustanovljeno leta 1842
Slikarja napisov
Stavb. in pohištvena pleskarja.
Velika zbirka dr. Schönfeldovih
barv v tubah za akadem. slikarje.
ELEKTRIČNI OBRAT.

Tovarna in prodaja oljnatih barv, firneža in laka
BRATA EBERL, LJUBLJANA
Prodajalna in komptoir: MIKLOŠIČEVA CESTA ŠTEV. 6
Telefon 154. Delavnica: IGRISKE ULICE ŠTEV. 8. Telefon 154.

1842 Ustanovljeno leta 1842
Zaloga čopičev za pleskarje sli-
karje in zidarje, štedilnega mazila
za hrastove pode, karbolineja itd.
Priporočava se tudi sl. občinstvu
za vsa v najino stroko spad. delo
v mestu in na deželi kot priznana
reelno in fino po najnižjih cenah.

Trgovina s semeni na debelo in drobno

SEVER & URBANIČ

v Ljubljani, Marij'n trg
(nasproti frančiškanske cerkve)

priporočata svojo najpopolnejšo zalogo

zanesljivih semen

kakor: domačo deteljo, lucerno ali nemško
deteljo, rudečo deteljo, velikansko kr-
milno peso, korenje za krmo, vsako-
vrstna travna semena, mešanice za suho
in mokro zemljo, semenski oves Ligovo,
zelenjadna in cvetlična semena na
vago in v vrečicah po 10 in 20 vinarjev,
pristno gorenjsko repo, čebulček,
rusko laneno seme, rafijsko ličeje, cepilni
317 vosek, drevesni karbolinej itd. 10-1

Cenovnik pošiljava na zahtevo zastonj.

Slovenska tvrdka obuval

„Združenih čevljarjev v Ljubljani“

Wolfova ulica 14 Wolfova ulica 14

priporoča sl. občinstvu svojo veliko zalogo za jesensko in zimsko
sezono vseh vrst najmodernejših čevljev za gospode, dame in otroke,
kakor tudi za turiste in telovadce ter razne čevlje za dom. Prave ruske
galoše, dokolenice (gamašne) in vse v to stroko spadajoče potrebščine.
Naročila po meri in popravila se okusno, točno in solidno izvršujejo v lastni
delavnici. — Zahtevajte cenike.

1133

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje!

Denarni promet do 31. dec. 1908
čez 72 milijonov kron

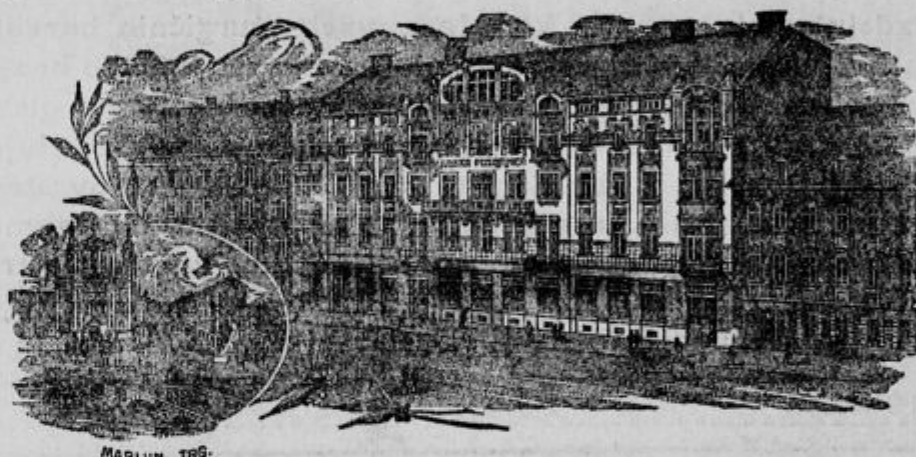
Lastna glavica K 420.537-92

Stanje vlog dne 31. majnika 1909
čez 20 milijonov kron

Ljudska Posojilnica

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Miklošičeva cesta šte. 8, pritličje, v lastni hiši nasproti hotela
„Union“ za frančiškansko cerkvijo

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. ure zjutraj do
1. ure popoldan ter jih obrestuje po

4 1/2 %

brez kakega odbitka, tako da prejme vložnik od vsakih vlo-
ženih 100 kron čistih 4-50 kron na leto.

Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se njih obrestovanje
kaj prekinilo. Za nalaganje po pošti so poštno-hranilnične položnice na raz-
polaganje. Sprejema tudi vloge od svojih združnikov na tekoči račun ter daje
istim posojila proti vknjižbi z in brez amortizacije, na osebni kredit (proti po-
roštvu) in zastavi vrednostnih papirjev. Menjice se najkulantneje eskomptujejo

Dr. Ivan Sušteršič, predsednik. Josip Sliška, stolni kanonik, podpredsednik. —
Odborniki: Anton Belec, posestnik, podjetnik in trgovec v St. Vidu nad Ljubljano
Fran Povše, vodja, graščak, drž. in dež. poslanec. Anton Kobl, posestnik in trgovec,
Breg pri Borovnici. Karol Kauschegg, veleposestnik v Ljubljani. Matija Kolar,
stolni dekan v Ljubljani. Ivan Kregar, svetnik trgovske in obrtne zbornice in hišni
posestnik v Ljubljani. Fran Leskovic, hišni posestnik in blagajnik »Ljudske posojil-
nice«. Ivan Pollak ml., tovarnar. Karol Pollak, tovarnar in posestnik v Ljubljani.
Gregor Šlibar, župnik na Rudniku.

Kamnoseški izdelki iz marmorja za
cerkvene in pohištvene oprave, spo-
minki iz marmorja, granita ali sijer-
nita, apno živo in ugašeno se dobi pri

Alojziju Vodniku

kamenarskem mojstru

:: Ljubljana ::
Kolodvorska
:: ulica ::

Daje po

4 1/2 %

VZAJEMNO PODPORNO DRUŠTVO V LJUBLJANI

KONGRESNI TRG 19 registrovana zadruga z omejenim poroštvom KONGRESNI TRG 19

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in jih obrestuje po 4 1/2 % brez odbitka, tako, da dobi vlagatelj od vsakih vloženih 100 K
12. ure dopoldne in jih obrestuje čistih 4 K 50 v na leto. Rent. davek plačuje društvo samo. Druge hra-
nilnične knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se njih obrestovanje prekinilo. Daje tudi svojim članom predudjme na osebni
kredit, vračljive v 7 1/2 letih (90 mesecih ali 390 tednih) v tedenskih, ozir. mesečnih obrokih, kakor tudi posojila na zadolžnice in menice

Dr. Fr. Dolšak l. r.,
zdravnik v Ljubljani, podpredsednik.

Prelat A. Kalan l. r.,
predsednik.

Kanonik I. Sušnik l. r.,
podpredsednik.